

ТЕХНИЧЕСКИ ПРОЕКТ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКАТА СИСТЕМА В
ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

БЪЛГАРИЯ

Мероприятие BUL-2602

**План за национална енергийна ефективност и
План за действие
Фаза III – План за развитие и действие**

draft

Работен документ

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

Август 2003

СЪДЪРЖАНИЕ

РАБОТНО ОБОБЩЕНО ПРЕДСТАВЯНЕ

- 1 ЦЕЛИ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ**
- 2 СРЕДСТВА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПЛАНА**
- 3 ОБЩА ПОЛИТИКА**
- 4 ПРАВНИ МЕРКИ**
  - 4.1 *Закон за рационалното използване на енергията*
  - 4.2 *Вторично законодателство по рационалното използване на енергията*
- 5 ОРГАНИЗАЦИОННИ МЕРКИ**
  - 5.1 *Укрепване на държавните институции*
  - 5.2 *Подобряване на координационните възможности на АЕЕ*
- 6 ВНЕДРЯВАНЕ НА НАЙ-ДОБРИЯ ПРАКТИЧЕСКИ ОПИТ**
- 7 ИКОНОМИЧЕСКИ МЕРКИ**
  - 7.1 *Прекратяване на субсидиите*
  - 7.2 *Данъчна политика*
  - 7.3 *Гарантиращи механизми*
- 8 ВКЛЮЧВАНЕ НА РАЗЛИЧНИТЕ ИЗМЕРЕНИЯ НА РАЦИОНАЛНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕНЕРГИЯ В НЕЕНЕРГИЙНИ ПОЛИТИКИ И ПРОГРАМИ**
  - 8.1 *Стандарти*
  - 8.2 *Използване на система за етикетирание*
  - 8.3 *Прилагане на система за маркировка на Съвета на Европа*
  - 8.4 *Задължителни енергийни инспекции и повишаване ефективността в едрата промишленост и третичния сектор*
  - 8.5 *Разработване на насоките за рационално използване на енергията в малките и средни предприятия*
- 9 ЕНЕРГИЙНИ УСЛУГИ ИЗВЪРШВАНИ ОТ КОМПАНИИ ЗА КОМУНАЛНИ УСЛУГИ**
- 10 НАСЪРЧАВАНЕ НА РЕГИОНАЛНАТА И ОБЩИНСКАТА ПОЛИТИКА И ПРОГРАМИ**
  - 10.1 *Контрол и прилагане на строителни стандарти в общински сгради*
  - 10.2 *Облекчаване на общинските бюджети посредством от трети страни на мерки за ЕЕ на сгради*
  - 10.3 *Насърчаване на общински мрежи за рационално използване на енергията (РИЕ)*
- 11 ОБРАЗОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ЕЕ**
- 12 РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ**
- 13 ПОДКРЕПА НА ВЪЗМОЖНОСТИ И ЖЕЛАНИЕ ЗА ФИНАНСИРАНЕ ОТ ТРЕТИ СТРАНИ**
- 14 ПОДОБРЯВАНЕ НА НАБЛЮДЕНИЕТО И ОЦЕНЯВАНЕТО**
- 15 ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДРУГИ ИНИЦИАТИВИ И ПРОГРАМИ НА ЕС**
- 16 ГРАФИК ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ**
  - 16.1 *Краткосрочни действия*
  - 16.2 *Средносрочни действия*
  - 16.3 *Дългосрочни действия*

Funded by:

Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium

SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

РАБОТНО ОБОБЩЕНО ПРЕДСТАВЯНЕ

Настоящият План за действие предлага мерки, насочени към исторически високата енергийна наситеност в България. Мерките целят установяването на ефективна, действена и поносима рамка за насърчаване развитието на насочената към потребителя ефективност на електроенергията. Мерките са в контекста на неотдашните усилия, положени от правителството с цел обезпечаване на задълженията му, поети по отношение на околната среда, съгласно плана му за присъединяване към ЕС, както и към проблема на високата енергийна наситеност. В своето единство тези мерки са насочени също и към подобряването на социално-икономическата среда в България и към конкурентна позиция на регионално ниво.

По време на изработването на настоящия доклад се прилагат или са неотдавна приети от правителството редица мерки. Например, приемането на директивите на ЕС (напр. По изискванията и стандартите, приложими към етикетирването) и по проекта за нов Закон за енергийна ефективност. В този динамичен контекст, настоящият План за действие цели да подпомогне сегашните и бъдещите усилия на правителството, като препоръчва да се направят стъпки към:

- Възприемането на местни и ЕС-методи на реалистично и разумно постижимо равнище. За да се изгради доверие и самоуважение, методът следва да постигне баланс между целта за присъединяването на страната към ЕС и възможностите на страната за приемане и осъществяване;
- Развитието на отделни и колективни възможности на частни и обществени институции, загрижени за енергийната ефективност. Следователно, личният състав следва да бъде набран или обучаван там, където е необходимо, с цел да изпълнява основната роля в управлението на бъдещите правителствени проекти. Необходимо е също и да се постигне сътрудничество между отделните институции, за да се поддържа високо равнище на качеството;
- Внедряване на стопански стимули с цел реализиране на директни спестявания, както и насърчаване на частното участие при финансирането;
- Приемане на мерки и тяхното развитие с цел поддържане на структурите на новата промишленост, залагаща на енергийната ефективност. Такива мерки включват: стандарти, определящи желаните нива на производителност, задължителна енергийна проверка, която да очертае териториите или потребителите със слаба енергийна ефективност и предложи средства за подобряването ѝ, етикети за енергийна ефективност, които да съобщават производствените характеристики на потребителите и, следователно, да оказват влияние върху тяхното потребителско поведение;
- Насърчаване участието на частния сектор чрез установяване на доверие посредством използването на публични проекти, обезпечаване на временна финансова подкрепа за обещаващи проекти (например, посредством кредитни гаранции или подновяващи се фондове), насърчаване на потреблението чрез информирането на потребителите относно ползите от енергийната ефективност, насърчаване изграждането на нови енергийно-ефективни предприятия (например, чрез предприятията за комунални услуги);
- Насърчаване на местния и трансграничния обмен на идеи, така че да могат да бъдат споделяни ключовите знания за енергийната ефективност в страната. Обменът на идеи за проекти между регионите може също да даде импулс на изграждането на по-ефективна в енергийно отношение национална промишленост, където общият талант може по-успешно да бъде прилаган в редица проекти;
- Насърчаване на енергийната ефективност в сектора на строителството на общински и публични сгради. Този въпрос представлява първостепенна задача, като се има предвид контрола на правителството върху такива активи, както и голямото количество

Funded by:

Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium

SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

електроенергия, която се консумира от него, наред с ниската ефективност, която се наблюдава в повечето случаи. Освен това, собственото инвестиране от страна на правителството в енергийната ефективност добавя стойност и доверие към посланието с оглед ползите от енергийната ефективност и икономическата обосновка. Тази мярка ще доведе и до създаване на търсене, което също ще е принос, а оттам и до насърчаване развитието на местните енергийно-ефективни предприятия;

- Създаване на програми за издаване на сертификати на сгради, чиито експлоатационни разходи неизменно представляват висок процент от общата консумирана електроенергия;
- Внедряване на обучението по тематиката на енергийната ефективност, с цел развитието, поддържането и осъвременяването на знанията на местните специалисти. Развитието и прилагането на знанията на местните специалисти е не само икономически по-разумно, отколкото използването на чуждестранни специалисти, но е и насочено към чувствителни за страната въпроси;
- Повишаване на подготовката на различните категории потребители относно енергийната ефективност. Въпреки че представлява дългосрочна инициатива, тя е една от най-важните, ако се наложи нивото на производство на електроенергия да се понижи поносимо;
- Подобряване контрола и оценяването на потреблението на електроенергия, особено при оценяването на напредъка и успеха на гореспоменатите инициативи по подобряване на ефективността.

В краткосрочен план правителството следва да си постави за цел бързото приемане на новия Закон за енергийната ефективност, с което да подпомогне възможностите на обществените институции, като придаде официален характер на споразуменията за сътрудничество между тези институции, обвързвайки бюджета и другите ресурси с многогодишни програми, както и да започне подробно проектиране и осъществяване на отделните програми.

В средносрочен план одобрените инициативи следва да се контролират с цел да обезпечат постигането на конкретен резултат, който да се осъвременява по такъв начин, че да бъде насочен към развитието на методите за енергийната ефективност както в България, така и в Европа. Управлението на производителността е ключ към обезпечаването на подходящата квалификация на персонала, както и към съответната му мотивация, насочена към тези промени. С напредването на ефективността на енергийния сектор в България, развитието на страната и профила ѝ сред регионалната общност, определяща политиката, следва да получи нов импулс, който обезпечи представянето на интересите на страната именно на това ниво.

В дългосрочен план се предлага отговорността за дадени инициативи (например, етикетването, проверките, стандартите) постепенно да се предават в ръцете на неправителствени организации или на частни предприятия. Обществените институции ще се съсредоточат върху изграждането и внедряването на националната политика, върху представянето на интересите на България в регионалната и световната дискусия по въпросите на околната среда и енергийната ефективност, както и в институциите, където се определя политиката по тези въпроси.

Funded by:

Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium

SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

1 ЦЕЛИ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ

Предлаганата стратегия е насочена към няколко цели, които зависят от конкретния контекст. Като се вземат предвид текущите приоритети на страната, могат да се набележат три главни контекста, в рамките на които предлаганите инициативи да намерят приложение, а именно:

- Изпълнение на изискванията за приемане в ЕС;
- Развитие на успешен местен пазар на енергийната ефективност с бързо-ликвидни търсене и предлагане на продукти и услуги в областта на енергийната ефективност;
- Намаляване наситеността с електроенергия в страната във всички сектори на дейност и потребление.

Изпълнението на изискванията за приемане в ЕС се състои в признаването, приемането и изпълнението на конкретните директиви, имащи отношение към енергийната ефективност и издадени от Европейската комисия. България предприема конкретни стъпки в това отношение посредством следните инициативи: приемане на нов закон, който да подкрепи директивите на ЕС; приемането на стандарти съгласно предписанията на ЕК; разгръщане на програма за етикетирание, която да улесни осъзнаването на енергийната ефективност от стана на населението. Следващата цел е да се обезпечи доброто изпълнение и разполагане на тези структурни елементи с цел постигането на конкретни физически резултати и намаляването на специфичното потребление.

Развитието на успешен пазар на енергийната ефективност в страната изисква да е налице конкретно и значително търсене, съответстващо му предлагане, както и подходящ климат за търговски инвестиции. Търсенето е ясно представено в България, за което свидетелства високата енергийна наситеност на страната и съществуват възможности за по-нататъшното му стимулиране посредством информативни и образователни програми. Предлагането е в застой в рамките на изпитаните технологии и техническите познания на местните експерти, които могат да бъдат подтикнати към по-нататъшно повишаване посредством програми за обучение и квалификация. Съществува надеждата, че инициативите, имащи отношение към изискванията за присъединяване към ЕС, ще обезпечат адекватна рамка за подкрепа и насърчаване развитието на тези дейности. По този въпрос настоящият доклад препоръчва мерки, които да подпомогнат процеса на изпълнение и да подобрят шансовете му за успех. Също така се препоръчват елементи от по-разширена рамка, такива, като програми за акредитиране и сертифициране, които ще допринесат за структурирането и регулирането на пазара. Фондовете за търговски инвестиции могат не само да подпомогнат развитието на сектора, но и да способстват за повишаването на търговската жизнеспособност на сектора и, следователно, да насърчат по-нататъшното участие на частния сектор.

И накрая, намаляването на енергийната наситеност очевидно ще зависи от успеха на предишните две цели. При все това, точно тази цел винаги е била в основата на развитието на националната стратегия, така че ограничените ресурси на страната да бъдат използвани добре и в приоритетен план, който да допринесе за повишаване на реалните резултати и за намаляването на енергийната наситеност. Препоръчаната стратегия е ориентирана на първо място към най-едрите потребители и източници на неефективност, като се отчита ограничеността на ресурсите, необходимостта от постигането на конкретни резултати в рамките на ограничен период от време, както и повишаване на вероятностите за успех при реализацията на всяка отделна инициатива. Тази цел също така ще

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

Funded by:
Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium
SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

укрепи конкурентноспособната позиция на страната по отношение на съседите ѝ, което ще се постигне чрез намаляване на себестойността на местното производство, и ще спомогне за изпълнението на поетите от страната ангажименти във връзка със споразумението от Киото.

Като план за действие, този документ е насочен към следните въпроси, свързани с изпълнението му:

- Необходимата ангажираност и отговорности на държавните и частните институции, които да способстват за правилното насочване на ресурсите към всяка цел;
- Потенциалните източници на финансиране за нетърговски инициативи, както и инвеститорите в рамките на възможностите за търговия;
- Графикът, който ще се следва по отношение на отделните инициативи и при изпълнение на общата стратегия. Той е от основно значение предвид международния натиск за подобрене на енергийната ефективност в страната, амбицията на страната за приемането ѝ в ЕС през 2007 г., така че България да не загуби позиции по отношение на бързото стопанско развитие на съседните ѝ страни.

2 СРЕДСТВА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПЛАНА

Няколко са факторите във фазата на изпълнението, ориентирани към необходимостта от целенасочени и постоянни усилия, които следва да бъдат предприети от страна на държавата и участващия частен сектор:

- Периодите за изплащане на големите технически проекти за енергийна ефективност са обикновено от порядъка на години;
- Влиянието на инициативите, като например, информирането и обучението, е неуловимо, трудно да се измери и изисква време за реализиране;
- Обществеността е общо взето незапозната или скептично настроена относно ползите на енергийната ефективност. Пазарните аспекти, като например досегашните ниски, субсидирани цени, са създали гладна за енергия култура, за изменението на която ще са необходими години.

За да се решат тези сериозни въпроси, изпълнението трябва да се изгради върху солидна основа, която да бъде създадена главно от правителството, като в нея се включват следните въпроси:

- Стабилна и последователна вътрешна политика;
- Обеспечаване адекватно финансиране на публични проекти или на финансови инициативи, които да спомогнат за участието на частния сектор;
- Обеспечаване на необходимата инфраструктура – например, програми за обучение и регулиране;
- Осигуряване подкрепа за регионалните, европейските и световните механизми, способстващи за енергийната ефективност.

Оценявайки ограничения достъп до финансиране, настоящият доклад предлага повечето мерки да са с облекчения по отношение на нивата на капитални вложения. Това, обаче, не изключва реалистичната и вероятна подкрепа, която може да се получи от други страни и международни организации. Темата за такава подкрепа е застъпена в целия доклад посредством предлагане на специфични инициативи.

Настоящият проект се съсредоточава главно върху сътрудничеството на съществуващите в страната институции, които в повечето случаи вече разполагат със стабилен опит в широк мащаб. Накратко, докладът предлага развитие на техните възможности и отговорности и набляга на сътрудничеството между българските и международните организации, които са дълбоко заинтересувани от глобалната, регионалната и собствената вътрешнодържавна енергийна ефективност. Всичко това, да се надяваме, ще бъде постигнато със съвместни усилия, които да позволят да се предприемат ефективни мерки с използване на минимални финансови ресурси при пълно използване на потенциала на човешкия капитал.

3 ОБЩА ПОЛИТИКА

Политическите мерки целят да:

- Уредят формално позицията на държавата, амбициите и ангажиментите във връзка с развитието на енергийната ефективност. В проста и ограничена форма това развитие насочва страната в последователно избрана посока в течение на няколко години;
- Се въведе ред и структуриране на сектора на дейност, обикновено посредством правова рамка и програми за акредитиране и сертифициране;
- Доведе до появата на доверие у инвеститорите и потребителите в сектора, които оценяват сериозния подход на правителството в избора му на стратегическа посока.

Основните положения на политиката могат да се дефинират в официален документ, който да бъде приет и одобрен от правителството. В него ще бъде отразено следното:

- Относителният ред на приоритетите, свързани с въпросите на енергийната ефективност в сравнение с други национални въпроси;
- Амбициите на страната по отношение на енергийната ефективност. Тъй като крайната цел е да се намали енергийната наситеност, би било неефективно тези амбиции да се отразяват единствено във вид на цифри. Причината за това се състои в трудността тези цифри да бъдат измерени, както и в предприемането на каквото и да било намаление спрямо взетите мерки, а, следователно, и в трудността да се проследи дали целите се изпълняват или не. По-скоро, амбициите следва да се отразят по-конкретно, като например, основаването на нови организации или организационни звена там, където това е необходимо и лансирането на програми, които могат да се контролират и проверяват.
- Усилията на страната са насочени към успешното внедряване на тази политика през следващите пет години. Обикновено това се отразява във формата на: целеви бюджети; създаване на нови организации или организационни звена, които да водят и управляват новите програми; план за насърчаване на участието на частния сектор; методи и

периодичност на докладите, които следва да се изработват от държавата и да отразяват собствения ѝ напредък, както и отразяването на обратната връзка с обществения и частния сектор.

- Закон за енергийната ефективност, който да дефинира основните права, изисквания и отговорности на публичните и частните играчи в сектора, както и спомагателни закони, които да спомагат да осъществяването на същите цели.

Изразваме надеждата, че изводите от настоящия проект, заедно с редица други изпълнявани по същата тема проекти в България, ще бъдат разгледани и ще допринесат за изготвянето на документа за основната политика.

Проект за нов Закон за енергийната ефективност вече е предложен и е преминал през значително преразглеждане през периода от края на 2002 г. В течение на този период всички министерства, обществени институции и частни лица са имали възможността да дадат своя принос и да коментират споменатия проект. Въпреки че първоначално не бе включен като част от работния план за този проект, SEETEC спомогна за процеса на преразглеждане и за извеждане на следните главни забележки:

- В идеалния случай е необходима ясна политика по отношение на енергийната ефективност преди написването на Закона. Въпреки че Енергийната стратегия, приета от Народното събрание през месец юли 2002 година разглежда въпросите на енергийната ефективност, подобно разглеждане не се оказва достатъчно задълбочено, за да очертае ясни насоки, които биха могли да обяснят многобройните повторения, през които проектът преминава понастоящем.
- Законът е ключов инструмент за внедряването на политиката на страната – неговата дефиниция следва да се установи посредством сериозна дискусия сред всички частни и обществени сектори, очевидно следва да бъде успореден с политиката, но също така не бива да бъде интерпретиран като документ, отразяващ съществуващата политика.
- Законът следва да бъде сведен до минимум, като отразява единствено основните права и отговорности на частните и публичните лица, както и да се отнася към подзаконовите актове и постановленията, които за в бъдеще биха могли да бъдат уредени по по-гъвкав начин. Този аргумент се подкрепя от факта, че предварителните опити за прокарване на закон (и други закони, които не се отнасят до енергийната ефективност) са бивали пренебрегнати от засегнатите потребители и страни; правителството вероятно ще разполага с ограничени ресурси за популяризиране на Закона във всичките му подробности, както и да предизвика респектиращо отношение към него; а придържането единствено към съществените елементи позволява на засегнатите страни да останат съсредоточени, вместо да бъдат така неефективно и нашироко разпрострени.
- Процесът на проектиране и разглеждане на Закона е също толкова важен, колкото и самият Закон. Засегнатите обществени и частни страни следва да имат съществен принос в дефинирането му, особено като се вземе предвид обстоятелството, че те са същите, които, в крайна сметка, ще бъдат подчинени на този закон или ще бъдат отговорни за изпълняването му. Това обстоятелство на практика обуславя процесът на проектиране да е децентрализиран и отворен, да се ръководи, но не и да бъде монополизиран от една

институция. С други думи, за предпочитане пред критичния подход е подходът на сътрудничеството, с цел да се обезпечи одобрение и да се подобрят шансовете му за успех.

- Приемането на закона е единствена възможност за правителството да запознае обществеността и потребителите с новите мерки и със сериозния характер на енергийната ефективност. Например, предложението (което все още предстои да бъде одобрено) да се намалят данъците и да се предвиди финансово подпомагане за проекти по енергийната ефективност представлява високоефективен материал за осведомителна кампания, който може да се използва за представянето на енергийната ефективност на широката публика. Без ущърб за държавния бюджет такива предложения следва да се приемат с цел финансовото стимулиране сектора на енергийната ефективност и на участието на частния сектор, както и като ключов символ на ангажираността на държавата.

Политиката има необходимост да се насочи и към институционалните изисквания по отношение на изпълнението. Това означава да бъдат разпределени специфичните отговорности между обществените и дори частните институции, които официално приемат да вземат участие в осъществяването на политиката. Въпреки че се очаква Министерството на енергетиката и енергийните ресурси и Агенцията за енергийна ефективност да бъдат лидерите във всички програми за енергийната ефективност, от основно значение е да се получи здраво и дълготрайно сътрудничество с другите институции. Именно роля на изпълнителната власт е да гарантира, че тези споразумения за сътрудничество са официални, че се подкрепят съгласно държавния бюджет и че важат за години напред за институциите, които са поели съответните ангажименти. Специфичните изисквания по отношение на сътрудничеството са споменати по-долу в този доклад.

Стопанските мерки неизбежно представляват най-важният и ефективен лост, който може да се използва от правителството с цел мотивиране на енергийната ефективност. На практика и в общ смисъл те включват следното:

- Предвиждане на данъчни облекчения за определени инвестиции от частния сектор, извършени с цел подобряването на енергийната ефективност;
- Предвиждане на стопански инициативи по отношение на обществените институции, които да повишат нивото на своята енергийната ефективност (например, като се позволява на такива институции да запазят за себе си средствата, спестени от техния собствен бюджет).
- Основаване на търговски фонд, който да има за цел да инвестира на база предварителна печалба в икономически жизнеспособни проекти – което е особено полезно в България, като се има предвид, че секторът на енергийната ефективност едва прохожда, че съществува липса на доверие сред финансовите институции, както и определени трудности с кредитирането;
- Основаването на социален фонд, който да е насочен към най-едрите източници на неефективност или които инвестират в програми, които се отличават с неосезаем или дългосрочен характер на резултатите, каквито са, например, образователните програми или програмите за запознаване.

Очевидно е, че предлагането на такива стопански инициативи трябва да се оценява съгласно редица фактори, като например: финансовите възможности на правителството, усилията, полагани

от получателите да им бъдат отпуснати средства от фондове на други търговски източници, сроковете за възвръщаемост, реномето, въздействието върху потреблението на енергия и върху вноса, следователно – ползите не само в търговски аспект, но и на национално ниво. Насърчителен характер би имало заделянето от правителството на средства за свой собствен фонд за енергийна ефективност (все още предстоящ по времето на изготвянето на този доклад), като сериозността на тази инициатива следва да бъде подплатена от силен и аналитично подготвен управленски екип, който да осигури оптимална работа и инвестиции съгласно критериите, споменати по-горе, както и други критерии, за които се сметне, че са необходими.

Както вече бе споменато, очаква се правителствената политика по отношение на енергийната ефективност през следващите пет години да бъде насочена изцяло към приемането в ЕС. Поради това обстоятелство се очаква тази политика да силно да подкрепя последователното прилагане и изпълнение на директивите на ЕС, включително: етикетването на изделията за домакинството; уеднаквяване на стандартите; забрана на изделията, излизащи извън нормите; сертифицирането, инспектирането и етикетването на строителните продукти и проекти. Тези инициативи са обсъдени по-долу в настоящия доклад.

Политиката следва да се разпространява и извън ядрото на сектора на енергийната ефективност. Тя трябва да се интегрира с политиката и програмите извън енергийната ефективност, тъй като енергийната ефективност често пъти не е само въпрос на технология или енергия, а по-скоро въпрос на промяна на поведението сред потребителите. Така че, политиката следва да обърне внимание, например, и на мерките, необходими за запознаване с енергийната ефективност в сектора на образованието. Могат да бъдат разработени учебни програми за по-сложно ниво на обучение във средното, висшето и професионалното нива на образование, както и познавателни програми за по-младите и за населението изобщо. Това е от особена важност в България, където енергийната ефективност се разбира доста добре от техническите експерти, но не и от групите потребители, от които в най-голяма степен зависи действителният енергиен баланс.

И накрая, от основно значение е документът относно политиката да бъде разгледан и да стане обект на взаимно съгласие между централното правителство, всички обществени институции и, в степенята, в която е възможно, на частните страни. Този документ следва да се придържа към широкия смисъл на материята и да навлиза в детайли само когато това е необходимо. Амбициите, заложи в него, следва да бъдат разумни, да поражда доверие и да осигурят възможността този документ да бъде следван в течение на следващите години. Той следва да се осъвременява всяка година, след излизането на Годишния доклад за състоянието на енергийната ефективност в страната, който се изработва от Агенцията за енергийна ефективност. Като приеме тези мерки, правителството ще бъде в положението да укрепва ангажиментите си по отношение на политиката през предстоящите години.

4 ПРАВНИ МЕРКИ

4.1 Закон за рационалното използване на енергията

От месец юли 2003 година Законът е претърпял значително преразглеждане и обсъждане в Министерството на енергетиката и енергийните ресурси, Агенцията за енергийна ефективност, редица други министерства, както и сред отделни експерти и частни фирми. SEETEC също получи

Working Paper	014551-BUL-2602-47RA-I-0003	August 2003	
---------------	-----------------------------	-------------	--

Funded by:

Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium

SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

възможността да представи своите забележки в началото на 2003 г. Законът се намира в завършителната фаза преди одобряването му от Народното събрание, като, следователно, не представлява повече обект на промени, освен ако такива не бъдат поискани от Народното събрание. Като се има предвид късната фаза, в която се намира, както и вече направения принос към изработването на този закон, на настоящия доклад се пада единствено по-незначителен принос.

4.2 Вторично законодателство по рационалното използване на енергията

Вторичното законодателство (подзаконовите актове) остава да бъде написано с цел да подкрепи първичния Закон за енергийната ефективност. Посредством това вторично законодателство МЕЕР/МЕЕ си поставя за цел да въведе комплект нормативни актове, които да дадат практически ясни предписания за изпълнението и очакванията за ефективност сред конкретните потребители.

Този процес може да се разглежда в две части. Първата е съвкупност от актове, които вървят успоредно с директивите на ЕС, а именно:

- Изисквания за етикетиране по енергийната ефективност:
  - Директива на Съвета 92/75/ЕЕС от 22 септември 1992 г. по отношение на индикацията чрез етикетиране и стандартна информация за продукта относно консумацията на енергия и други ресурси от домакински уреди и серия от директиви за нейното приложение.
  - Директивите за етикетирането са вече в сила. От месец юли 2003 г. Министерството на икономиката е разработило етикет, който е одобрен от правителството за използване в страната. Остава етикетът да се изпълни и пусне на пазара. Препоръките относно това са изброени по-долу в този доклад.

- Изисквания за енергийната ефективност при строителството на сгради:
  - Директива на Комисията 2002/92/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2002 г. по отношение на енергийните параметри на сградите
    - Сертифициране на сградите
    - Инспектиране на бойлерите
    - Инспектиране на климатичните инсталации

- Маркировката на Съвета на Европа **Council Directive 93/68/ЕЕС** и серия директиви за нейното изпълнение

Второ, МЕЕР/АЕЕ изразява надеждата да даде предписания относно специфичните нива за работата по енергийната ефективност в рамките на вторичното законодателство като начин за способстване на въвеждането на “задължителни стандарти”, въпреки че законовата рамка в България разглежда повечето стандарти като доброволни. SEETEC е дало своите препоръки относно сложността на такъв фин нюанс, като същевременно е справедливо да се очаква, че подобна мярка би създавала почва за значително отдръпване от страна на публичните и частните потребители.

5 ОРГАНИЗАЦИОННИ МЕРКИ

5.1 Укрепване на държавните институции

Във връзка с проектирането, развитието и осъществяването на предложените в настоящия доклад инициативи ще възникне необходимост от адекватни човешки ресурси, особено на ниво частни институции. Като се има предвид ключовата роля на правителството в полагане началото на промяната, личният състав на засегнатите институции следва да разполага с подходящи умения, за да може да се справи с подобни задължения. Препоръките относно възможностите при строителството на публични институции включват следното:

- Като съсредоточие на усилията на правителството да даде насоки и да пропагандира сектора на енергийната ефективност Агенцията за енергийна ефективност следва да действа като център с предимство в редица аспекти. Настоящите усилия за постигане на тази цел могат да бъдат ускорени по следните начини:
  - През последните години АЕЕ е съсредоточила вниманието си върху управлението най-вече на единични проекти, а не върху поддържането на основната си роля в изработването на политиката. Неотдавнашното проектиране на закона, въпреки че в крайна сметка се оказало успешно, най-вероятно е изисквало многобройни повторения поради липса на основа, върху която да стъпи изграждането му, както и липса на опит в подобна дейност.
  - Тъй като новият закон утвърждава ролята на АЕЕ преди всичко в изработването на политиката за енергийна ефективност, то за екипа на АЕЕ ще бъде от изключително значение да не допуска компромиси, когато става дума за отделни проекти и да положи грижи за формирането на екип от съвременни мислещи и подготвени кадри. Обучението или набирането на кадри следва да се извършва така, че да се привличат таланти хора, които да са с изяви умения в различаването на проблемите, както и в структурирането, анализа и дефинирането на политиката.
  - През последните години АЕЕ е действала в ролята на местен сътрудник в повечето проекти, ръководени от чуждестранни консултанти. Това обстоятелство със сигурност е представлявало добра възможност за запознаване и възприемане на най-доброто от чуждестранната практика. Въпреки това, като се има предвид, че АЕЕ разполага с ограничен финансов ресурс, както и отчаяната нужда от подкрепа за процеса на местно ниво, АЕЕ по-скоро се нагърбва с ролята на организация, която улеснява работата по такива проекти, вместо да поеме ролята на ключов мислещ партньор. По пътя си напред АЕЕ следва да подбере подходящ екип, така че сътрудничеството ѝ с чуждестранните партньори да се изкачи на по-високо равнище.
  - Съсредоточаването на АЕЕ върху улесняване работата по проектите е отслабило способността ѝ за управление на проектите. Много от предложените тук инициативи ще изискват наличието на местно ръководство, следователно екипът от АЕЕ ще е необходимо да е добре обучен, за да може да изпълнява следните

функции: управление на проектите, изпълнение бюджета по проектите, динамична работа в екип, умения за ефективна комуникация.

- При поемането на новата си роля на акредитирано лице АЕЕ ще трябва да развие умения в процесите на стартиране, работа и поддръжка на програмата.
  - Стартиране: Като се има предвид широкия международен опит в развитието на програмите за акредитиране, за България би било по-ефективно да приема и да се старее да надмине практическия опит, събран в съседните страни и страните, дадени за пример. Опитът на АЕЕ е необходим, за да се урегулира и промени според нуждите подходът, както и да се подберат сътрудници от страната, да се очертаят възможностите и оцени рискът, за което, обаче, не е необходимо да са налице по-специални знания.
  - Работа: Очаква се програмата по акредитиране да бъде изработена, като се вземат за пример стандартите и изпитателните процедури от други страни. Процесът на акредитиране/изпитване като такъв не се нуждае от знанията на местните специалисти. При все това, при провеждането политиката на програмата съществува необходимостта екипът да е добре комплектуван и с добри възможности, за да се избегнат измами.
  - Поддръжка: Същият екип, който контролира провеждането на програмата, ще бъде натоварен и с отговорността да осъвременява и урегулира програмата според нуждите, които се появяват с течение на годините. Възможно е да възникне необходимост от обучение на хора за такъв екип, за да придобият способността да изследват протичането на програмата и да посочват необходимите подобрения по нея. И тук, за целите на такова обучение, може да се използва чуждестранният опит.
- И накрая, освен обучението на хората от АЕЕ, последната би трябвало да започне процес на вътрешен подбор на кадрните хора в екипа си. Целта е не толкова да се класифицират уменията на хората от екипа и да се предприемат съответните компенсационни мерки, колкото да се отбележат основните силни и слаби места на всеки един от тях. Това, на свой ред, ще помогне на ръководството на АЕЕ по-добре да формулира развитието на целите и нуждите и ще даде възможност да изгради качествена управленска рамка, която да насърчава подготовката и споделянето на уникален опит.

➤ Други институции, като Българската служба по акредитация(БСА), Българският институт по стандартизация (БИС), Изпълнителната агенция за акредитиране и изпитания (ИААИ) ще бъдат включени в разработването и изпълнението на програмите, свързани с енергийната ефективност. Специфичните нужди за усъвършенстване на възможностите на тези организации са посочени в рамките на всяка предложена в настоящия доклад инициатива. При все това, ще възникнат някои изисквания усъвършенстване на уменията във връзка със спецификата на енергийната ефективност в рамките на тези организации, тъй като подобни възможности ще бъдат централизирани в рамките на АЕЕ. Уменията с широко приложение, например, управлението на проектите, се смятат, че са вече налице в

рамките на тези компетентни организации, от което следва, че те са на разположение за внедряването на програмите във връзка с енергийната ефективност.

- В рамките на настоящия документ се предлагат мерки за укрепването на възможностите на едрите публични потребители в областта на енергийната ефективност – обществените сгради и общините. Те включват, например, обезпечаването на обучение и основаването на местни мрежи за разпространение на знания. По-задълбочени подробности могат да се намерят в главата “Насърчаване на регионални и общински методи и програми”, “Повишаване на културата в областта на енергийната ефективност”.
- Министерството на околната среда и водите следва да играе ключова роля или като част от ръководните комитети, или като опорна институция, особено при подробното разпределяне на сферите на отговорност, управлението, докладването, както и на целите. Енергийният сектор е тясно свързан със сектора на опазването на околната среда, което налага сътрудничеството на Министерството на околната среда и водите.
- Съществуват здрави връзки между Закона за енергията, Закона за енергийната ефективност, Закона за околната среда и Закона за водите, които са свързани с насърчаването на реализуеми инвестиции в проекти по енергийната ефективност. Тези закони следва да бъдат възможно най-прости и ясни не само във връзка с производството и разпределянето на енергията, но и по отношение на възстановяемите източници на енергия. Неправителствените организации (т.е., Българската международна бизнес асоциация – БИБА, Търговската палата и др.) следва да се включат като участници наред с местните и чуждестранните фирми.
- Инициативата за социално въздействие следва да бъде насочена не само към програмите за обучение и запознаване, но и да бъде разширена с цел да включи в себе си и механизми, свързани със закрилата на потребителя.

Обобщено представяне на мерките по укрепване на АЕЕ						
Индекс	Предмет	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/обосновка	Ръководител	Подкрепа
1	Укрепване на АЕЕ	Ориентиране на АЕЕ към контролиране на енергийната ефективност и разработването на политика в по-голяма степен, отколкото управление на проекти	Насърчаване автономията на международните проекти	МЕЕР/АЕЕ управляват важни аспекти от националната енергийна ефективност	МЕЕР/АЕЕ	Чуждестранни агенции по енергийна ефективност
2			Да се започне процес, при който на АЕЕ да се докладват само важни сведения	Развитие на екип с голям потенциал	АЕЕ	Чуждестранни агенции по енергийна ефективност
3			Да се набере доп. Екип за АЕЕ или обучи сегашният за аналит. работа и управление на проекти		АЕЕ	
4		Ускоряване програмата за работа на ръководството	Насърчаване отчетност на резултатите по конкретните проекти	Мотивира екипа да работи и да бъде съответно възнаграждаван	АЕЕ/МЕЕР	
5			Насърчаване потенциала за кариера в АЕЕ, очертавайки нови функции и роли за Агенцията на национално и международно ниво	Привличане на хора с допълнителни способности	АЕЕ	

5.2 Подобряване на координационните възможности на АЕЕ

Предлага се четирите отделни ръководни комитета да бъдат подтикнати да разгледат внедряването на политиката, а именно:

Таблица 5-1
Предлагани ръководни комитети

Ръководен комитет	Наблюдавани цели	Основни членове
Правен и Рамков	Прилагане на закона; контролиране на сектора; подкрепа и поддържане на стандартите; надзор на програмите за акредитиране, сертифициране и етикетиране за осигуряване на ефективност и безпристрастност.	МЕЕР (АЕЕ), БАС, ИААИ, БИС, Министерство на икономиката, НПО, Министерство на финансите, МОСВ, междунар. фин. институции и външни експерти
Търговски	Стимулиране на участието на частния сектор; инвестиране и финансова подкрепа за всеки отделен случай	МЕЕР (АЕЕ), Министерство на икономиката, НПО, Министерство на финансите, международни финансови институции (напр. Световната банка-ГФООС, външни експерти
Запознаване на обществеността	Наблюдение и насочване на напредъка по програмите за осведомяване и обучение	МЕЕР (АЕЕ), МОН, университети, общини ...
Основен комитет и комитет за евроинтеграцията	Контролиране на общия напредък на всички инициативи за постигане на целта за подкрепени подобрения в енергийната ефективност и в евроинтеграцията	МЕЕР (АЕЕ), Министерство на финансите, Министерство на евроинтеграцията, МОСВ ...

Членовете на ръководния комитет са действителни експерти, които разполагат с достатъчно лостове за действие и възможности за взимане на решения в съответните си организации. Тук са изброени само най-важните представители, но, ако е необходимо, могат да бъдат поканени да се присъединят и други организации.

Обобщено представяне на мерките по подобряване координационните възможности на АЕЕ						
Индекс	Предмет	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/обосновка	Ръководител	Подкрепа
6	Подобряване координационните възможности на АЕЕ	Създаване на Ръководен комитет: Правен и Рамков	Одобряване създаването на Ръководен комитет Искане за участие от съответните министерства и свързаните с това ведомства Установяване на подробни територии на отговорност, управление, докладване и цели	Прилагане на закона; контролиране на сектора; подкрепа и поддръжане на стандартите; надзор на програмите за акредитиране, сертифициране и етикетирание за осигуряване на ефективности и безпристрастност.	МЕЕР (АЕЕ), БАС, ИААИ, Министерство на икономиката, НПО, Министерство на финансите, международ. фин. корпорации и външни експерти	БАС, ИААИ, Министерство на икономиката, НПО, Министерство на финансите, международ. фин. корпорации и външни експерти
7	Подобряване координационните възможности на АЕЕ	Създаване на Ръководен комитет: Търговски	Одобряване създаването на Ръководен комитет Искане за участие от съответните министерства и свързаните с това ведомства Установяване на подробни територии на отговорност, управление, докладване и цели	Стимулиране на участието на частния сектор; инвестиране и финансова подкрепа за всеки отделен случай	МЕЕР (АЕЕ), Министерство на икономиката, НПО, Министерство на финансите, международ. фин. корпорации (например ГФООС на СБ) и външни експерти	Министерство на икономиката, ИААИ, НПО, Министерство на финансите, международ. фин. корпорации (напр. ГФООС на СБ), външни експерти
8	Подобряване координационните възможности на АЕЕ	Създаване на Ръководен комитет: Осведомяване на обществеността	Одобряване създаването на Ръководен комитет Искане за участие от съответните министерства и свързаните с това ведомства Установяване на подробни територии на отговорност, управление, докладване и цели	Наблюдение и насочване на напредъка по програмите за осведомяване и обучение	МЕЕР (АЕЕ), МОН	МОН, Министерство на социалните грижи и социалната политика, НПО
9	Подобряване координационните възможности на АЕЕ	Създаване на Ръководен комитет: Основен и на евроинтеграцията	Одобряване създаването на Ръководен комитет Искане за участие от съответните министерства и свързаните с това ведомства Установяване на подробни територии на отговорност, управление, докладване и цели	Контролиране на общия напредък на всички инициативи за постигане на целта за подкрепени подобрения в енергийната ефективност и в евроинтеграцията	МЕЕР (АЕЕ), Министерство на финансите	Министерство на финансите, министерства, Национална асоциация на общините, Общинска мрежа за енергийна ефективност, ЕкоЕнергия, центрове за рационална енергия, регионални центрове за околната среда, НПО

6 ВНЕДРЯВАНЕ НА НАЙ-ДОБРИЯ ПРАКТИЧЕСКИ ОПИТ

АЕЕ, по силата на единствената по рода си отговорност в рамките на правителството, а именно да определя политиката по отношение на енергийната ефективност, следва да даде правилната посока, стандартите и процедурите, които страната да следва в този сектор. За да изпълнява успешно тази си функция, АЕЕ следва не само да възприеме най-доброто от международната практика в собствената си дейност и в предлаганата политика, но и да разполага с възможност да определя центровете за усъвършенстване (частни или обществени) на територията на България, които да допълнят собствените ѝ възможности и на които да може да се опира в случай на необходимост.

Примери за най-доброто от международната практика, което би могло да бъде възприето и разпространено на територията на България:

- Процес: ISO (Международно бюро по стандартизация) сертифициране за управление на проекти и управление на документи в рамките на АЕЕ, което следва да се насърчава сред всички участници в енергийната ефективност;
- Технически: Приемане на основните изисквания и други от най-доброто от практиката в изпитванията в областта на енергийната ефективност и процедурите по сертифициране;
- Работни: Приемане на основните изисквания и най-доброто от практиката на умелото управление, т.е., набиране, обучение, оценка и мотивация на служители от висока класа. Въпреки че тази тема е отдалечена от основната за техническия фронт на енергийната ефективност, от основно значение е АЕЕ да се превърне в динамичен център с екип от висока класа, за да управлява националните програми, да определя ефективна политика и да печели доверие;
- Участието в международни конференции, на които се прегрупира международният опит е полезно за България, тъй като ѝ позволява да събира идеи и най-добрия практически опит от други региони, както и да пропагандира себе си като страна, готова за сътрудничество и обмяна на практически опит.

За да се определи и даде тласък на знанията и усъвършенстването на уменията в страната, АЕЕ следва да:

- Води на отчет всички публични и частни проекти по енергийната ефективност, които се предприемат на територията на страната, като ясно определя ключовите технически мероприятия, техническите и другите проблеми, възникващи по даден проект, участниците в даден проект и съответния им принос. Този каталог следва да се води по електронен начин в АЕЕ, като с това се улесняват търсенето и достъпът до информация. В проектозакона за енергийната ефективност вече е предвидена задължителното регистриране на детайлите по проектите, като този процес следва да бъде улеснен с въвеждането на стандартни формуляри за доклади и/или на страница в Интернет за подаване на информация.
- Веднага щом бъдат определени експертите по теми, да организира редовно семинари и работни групи сред тези експерти, сред заинтересуваните предприятия, потенциалните

клиенти на енергийната ефективност, чуждестранните експерти, с цел да се насърчи взаимното обогатяване с опит и създаването на нови идеи.

- Продължава да изгражда опита на местните предприемачи, които с успех са се адаптирали към условията в страната чуждестранни технологии и методи.

За разпространяването на най-доброто от практиката в страната:

- АЕЕ следва да си оформи страница в Интернет, за си изработи брошури, насочени към дребните и средните потребители, като им представя прости предложения/начини за подобряване на енергийната им ефективност;
- АЕЕ, в сътрудничество с Министерството на образованието и науката, има нужда от разработване на план за разпространяване на подобна информация и сред академичните институции, както и да насърчава информационния обмен между институциите в страната и чужбина;
- АЕЕ трябва да разработи писмен материал под формата на брошури и редовни бюлетини, от които заетите в енергийната ефективност да черпят прясна информация в тяхната област, както и да разпространява най-доброто от практическия опит, което да се приложи на национално ниво;
- АЕЕ, в сътрудничество с всички институции, имащи отношение към енергийната ефективност, трябва да организира семинари и възможности за обмен на най-доброто от практиката и ноу-хау между специалистите от страната и чужбина (особено от ЕС).

SEETEC**BALKANS**

SOUTHEASTERN EUROPE ELECTRICAL SYSTEM TECHNICAL SUPPORT PROJECT

draft

Обобщено представяне на мерките за установяване на най-добрия практически опит						
Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/обосновка	Ръководител	Подкрепа
10	Установяване на най-добрия практически опит	Възприемане и разпространение на най-добрия практически опит в процеса, техническите теми, операциите	Създаване на онлайн-каталог на последните местни и чуждестранните проекти, имащи отношение, очертаване на основните сведения и полезна информация	Установяване на високи стандарти на работа в рамките на местни сектор на енергийната ефективност	Мрежа ЕкоЕнергия, Център на енергийна ефективност в промишлеността	Компании за доставка на електроенергия, чуждестранни и агенции за енергийна ефективност
11			Организиране на тематични семинари и работни групи за обмяна на опит по места	Разпространение приемането на най-доброто от практиката сред заетите в енергийната ефективност на всички нива и потребителите	Мрежа ЕкоЕнергия, Център на енергийна ефективност в промишлеността, Асоциации на енергийната ефективност	Компании за доставка на електроенергия, ЕЕ-асоциации регионални центрове за ЕЕ и агенции, чуждестранни и агенции за енергийна ефективност
12			Разработване на брошури и регулярни публикации за описване на основното и най-доброто в практическия опит		Мрежа ЕкоЕнергия, Център на енергийна ефективност в промишлеността	Компании за доставка на електроенергия, чуждестранни и агенции за енергийна ефективност

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

Funded by:
Canadian International
Development AgencyAgence canadienne de
développement internationalSEETEC Consortium
SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

7 ИКОНОМИЧЕСКИ МЕРКИ

7.1 Прекратяване на субсидиите

Изследванията, направени от световните организации, каквато е, например, Световната банка¹, са определили по ясен начин премахването на субсидиите като най-мощния двигател за намаляване на потреблението. Тази постановка не само отразява основния стопански принцип на еластичността, но и укрепва принципа, че потребителите трябва правилно да се стимулират (или, както е в случая, да бъдат подложени на натиск), за да намалят търсенето. Спирането на субсидиите е процес, който в България е налице, и очевидно следва да продължи.

При все това, като се има предвид, че доходите на потребителите, особено на населението, няма задължително да могат да догонват увеличението на цените на електроенергията, би било справедливо да се предположи, че събираемостта (в момента над 90%) ще бъде застрашена, както и че кражбата на електроенергия ще се превърща във все по-сериозен проблем. Към тези въпроси следва да бъде насочено вниманието, тъй като спечеленото от ефективността може лесно да бъде изместено от увеличението в кражбите и намалената подотчетност сред потребителите.

Енергийната ефективност се прилага и за да се спечели от увеличението на цените, като се накланят анализите на себестойността и ползите от инвестициите в енергийната ефективност – някои възможности, които преди са били нерентабилни сега се възвращат благодарение реализирането на по-големи икономии.

Като се вземат предвид чистите ползи от спирането на субсидиите, както и процеса, който вече е започнат от правителството, този проект не разполага с много възможности да даде принос в това отношение, освен да предложи мерки за енергийната ефективност, които биха облекчили допълнителното финансово бреме, падащо върху потребителите поради повишаването таксите за електроенергия.

Важно е да се изясни кои субсидии ще бъдат премахнати – субсидиите за крайния потребител или субсидиите за производителя на енергия. Премахването на субсидиите ще окаже пряко влияние върху крайните потребители чрез увеличените разходи (поне през известен преходен период). Важно е премахването на субсидиите да бъде обвързано с изпълнението на мерките, които ще бъдат от полза за крайните потребители и/или за производителите на енергия – важно е да се създадат условия, които да позволят и дадат възможност за появата на енергийната ефективност. В момента за крайния потребител е трудно да инвестира в енергийната ефективност, а често пъти няма и полза от такива инвестиции. Например: ако някой си монтира нова дограма, той ще спести от енергията, но ще загуби от увеличението данък върху жилището.

Всички субсидии за крайния потребител трябва да се съгласуват със съществуващите програми за квалификация за безработни. В такъв случай преминалите ново обучение хора ще бъдат използвани за етапно внедряване на енергоспестителните мерки и свързаните с тях мероприятия. Понастоящем Министерството на труда и социалните грижи, Министерството на икономиката,

¹ Енергийна ефективност и опазване на околната среда, Световна банка, 1993г.

Министерството на финансите са включени в такива програми за преквалификация и следва да се включат и в процеса на координиране.

Обобщено представяне на мерките по реформата в тарифите						
Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/подкрепа	Ръководител	Подкрепа
13	Реформа в тарифите	Тече премахване на субсидиите за да се получи ценови натиск върху потреблението	Представяне на възможностите и ползите от енергийната ефективност сред потребителите	Облекчаване на финансовото бреме от увеличените цени на електроенергията за потребителите (особено за населението)	МЕЕР/МС	МФ, Министерство на труда и социалната политика
14		Установяване на еднокомпонентна тарифа за топлоенергия за доманинствата	Установяване на еднокомпонентна тарифа за топлоенергия за доманинствата	Опростява договарянето с доставчика на енергия, превръща икономите зависими само от използването на енергия, но не е от капацитета	МЕЕР/МС	

7.2 Данъчна политика

Проектозаконът в момента предлага да се насърчи сектора на енергийната ефективност, като се намалят данъците по следните начини:

- “Разходите за изследване, развитие и прилагане на мерките за намаляване потреблението на енергия .. и за сградите с топлоизолация” ще бъдат освободени от данъчно облагане (*виж Закон за корпоративното данъчно облагане*)
- “Всички стоки, дейности и финансиране за ускоряване на енергийната ефективност и за намаляване на вредата върху околната среда по проекти, утвърдени от Агенцията” се освобождават от ДДС (*виж Закон за ДДС*)
- “За дарения ще се считат също и стоките и оборудването, които водят до подобряване на енергийната ефективност ... включени в списък, определен от изпълнителния директор на агенцията, координиран с МЕЕР и министъра на финансите и одобрен като печалба за Фонда за енергийна ефективност”. Такива дарения ще бъдат освобождавани от ДДС (*виж Закон за ДДС*)

Предложените понастоящем данъчни мерки в проектозакона не само ще насърчат директно частните инвестиции, но ще носят и чисто символична стойност като истинска правителствена подкрепа за енергийната ефективност. С цел да се увеличи в максимална степен символичният аспект, приемането на такива мерки следва да е придружено от широко оповестена пропагандна и осведомителна кампания.

Working Paper	014551-BUL-2602-47RA-I-0003	August 2003	
---------------	-----------------------------	-------------	--

Funded by:
Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium
SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

7.3 Гарантиращи механизми

През последните 2 години партньорството между ЮСЕЙД и ОББ демонстрира жизнеспособността на проектите за енергийната ефективност, както и на механизмите за гарантиране на кредитите, които да създадат доверие към подобни проекти. По тази схема ЮСЕЙД осигурява гаранции по кредити, разширени от ОББ, макар и с все още висока лихва.

Глобалният екологичен фонд, предложен от Световната банка за България е също проектиран с цел даване на такива гаранции, наред с редица други привлекателни механизми за подпомагане. В това отношение категорично се препоръчва правителството на България да подпомогне и ускори приемането на такъв Фонд.

Българското правителство също така проектира свой собствен Фонд за енергийна ефективност, който да се управлява от МЕЕР/АЕЕ. Препоръчва се управлението на такъв фонд, ако бъде одобрен, да бъде с търговска ориентация. Така ще се обезпечи самостоятелността и оптималното използване на средствата, с които фондът ще разполага. И тук ще бъде необходимо да се работи с гаранции по кредитите, които следва да се разглеждат като част от дейностите на фонда.

Създаването на Възстановяем фонд за рационалното използване на енергията и възстановяемите енергийни източници с използване на вътрешни и чуждестранни възможности (Световната банка, Кредитната банка за възстановяване, Европейската банка за възстановяване и развитие и др.) ключовите въпроси, на което трябва да се обърне внимание, са – от кого и според какви критерии ще се събират пари във фонда. В процеса на разработването на критериите следва да се преговорят уроците от “екоданъка”. Министерството на околната среда и водите, международните финансови институции, неправителствените организации и успешните фирми от частния сектор могат да съчетаят опита си при разработването на успешно действащ механизъм.

Обобщено представяне на действието на механизмите за гарантиране на кредити						
Индекс	Предмет	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/ Обосновка	Ръководител	Подкрепа
15	Осигуряване на механизми за гарантиране на кредити	Осигуряване на механизми за гарантиране на кредити за избрани публични и/или частни проекти	Създаване на български Фонд за енергийна ефективност с търговска ориентация, за да се осигури неговата самостоятелност	Спестяване на енергия на базата на подпомагащи проекти	АЕЕ/МЕЕР/МФ	
16			Оказване на подкрепа на международни, местни, публични или частни инвеститори, желаещи да инвестират в областта на енергийната ефективност. Напр. Предложение на Световната банка за Глобалния екологичен фонд	Използвайте примера и установете вероятността за инвестиции в сектора за ЕЕ	АЕЕ/МЕЕР/МФ	Екоенергий на мрежа /EcoEnergy Network/

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

Funded by:
 Canadian International Development Agency

Agence canadienne de développement international

SEETEC Consortium
 SNC-Lavalin Inc., in association with
 Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

8 ВКЛЮЧВАНЕ НА РАЗЛИЧНИТЕ ИЗМЕРЕНИЯ НА РАЦИОНАЛНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕНЕРГИЯ В НЕЕНЕРГИЙНИ ПОЛИТИКИ И ПРОГРАМИ

8.1 Стандарти

Възприемането на европейските стандарти се е доказало като най-бързия, ефективен и свързан с най-малко разходи метод за включване на страната към планираното разширяване на ЕС през 2007. Въпреки, че трябва да се извършат дребни промени в техническите дефиниции на стандартите, предстои значителна работа, за да се гарантира, че производителите и потребителите са запознати с тези стандарти, за да се уточни степента, до която последните са задължителни и какви са изгодите при доброволното им възприемане.

АЕЕ, в сътрудничество с Българския Институт по Стандартизация /БИС/, следва да създаде съвместна работна група с подходящ бюджет и персонал на непълнен работен ден, която:

- Да изследва популярността и степента на възприемане на предишни стандарти за енергийна ефективност в страната;
- Да очертае различията, които трябва да бъдат преодолени, за да отговарят последните на стандартите на ЕС спрямо различни групи, вкл. вносители, местни производители, разпространители и потребители;
- Да разработи програма за популяризиране, която да запълва тези празноти и която да изтъква ползите от подобрените стандарти за различните групи;
- Да наблюдава разработването на стандартите на европейско и международно ниво и да се увери, че България е запозната с тези разработвания;
- Да участва в разработването и дискутирането на новите стандарти на международно ниво.

Ето защо, се очаква, че това разработване и популяризиране ще покрият голяма част от действията, необходими за възприемането на стандартите.

Обобщено представяне на мерките за установяване на стандартите						
Индекс	Предмет	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/ Обосновка	Ръководител	Подкрепа
17	Установяване на стандартите	Създаване на работна група на непълнен работен ден, която да конкретизира съществуващите потребности и да разработи процедури за възприемане и поддържане на стандартите	Създаване на работна група в БИС	Да се увери, че потребителите са запознати с новите стандарти и че са подпомагани при възприемането им	АЕЕ/БИС	Министерство на икономиката, НПО, представители от частния сектор
18			Работната група следва да има и други функции в рамките на АЕЕ за разработване на програми за популяризиране на стандартите	Да се увери, че българските стандарти са съвместими с регионалните и международни равнища	Работна група по стандартите	АЕЕ популяризираща функция, Министерство на образованието и науката
19			В рамките на една година, да се наблюдава възприемането на стандартите посредством инспекции	Изграждане на профил на България на международните форуми, на които се обсъждат бъдещите стандарти	Работна група по стандартите	Предприятия за комунални услуги, НПО, индустриални организации
20			В рамките на една или две години да се извършва сравнение на международната и регионална основа с българските тенденции и да се предложат мерки за изменение на местните стандарти		Работна група по стандартите	Органи на ЕС
21			Участие в международни и		Работна група по	

			регионални дискуссионни форуми		стандарти те	
--	--	--	--------------------------------	--	--------------	--

8.2 Използване на система за етикетирание

(Директива на Съвета 92/75/ЕИО от 22 септември 1992 относно обозначаване на продукта чрез етикетирание и стандартна информация за продуктите при консумирането на енергия и други ресурси чрез домашни електроуреди, както и серия от директиви по прилагането ѝ.)

Предназначенията на етикетите за енергийна ефективност са две: да предостави на потребителите достатъчно информация, така че да засили техните покупателни предпочитания към по-ефикасни устройства и да увеличи производството на производителите и маркетинга на продуктите в полза на тяхната ефективност. Тези две цели следва да бъдат преследвани при прилагането, поддържането и инспектирането на системата за етикетирание в България.

Програмите за етикетирание обикновено включват пет ясно обособени етапа:

- (1) Първоначален проект на програмата – избиране на продукти, които да бъдат етикетирани, стандарти, които да се използват и процедури за изпитания
- (2) Изграждане на инфраструктури и процедури за изпитания
- (3) Дизайн на етикета – такъв, който е лесно разбираем за потребителите, с инструкции и лесен за поддръжка
- (4) Реализиране и разпределяне на отговорностите между лицата по реализиране на програмата, ръководене на програмата и нейното поддържане/повторно етикетирание ако това е необходимо.
- (5) Преглед - оценка на успешността на програмата с оглед постигането на нейните две основни цели.

Въз основа на програмата на България за приемане в ЕС и за да спази Директива 92/75/ЕИО и други директиви по прилагането ѝ, Министерството на икономиката вече е създадо дизайн на български етикет, който отговаря на всички изисквания на Директивите. Местната програма за етикетирание ще включи продуктите, посочени в Директивите, които следва да съответстват на европейските стандарти, и ще съдържа европейски процедури за изпитания.

Етапи (1) и (3) са изпълнени, но има пропуски при критичния 2-ри етап, свързан с разработването на инфраструктура за изпитания, което не трябва да се пренебрегва. Изпитателните процедури са сложни и скъпи, като обикновено се изискват специфични уреди за изпитания. Например, един хладилник изисква камера за изпитване на външните въздействия, а един климатик изисква калориметрична камера. Енергийните изпитания, включително настройката на уредите и времето

Working Paper	014551-BUL-2602-47RA-I-0003	August 2003	
---------------	-----------------------------	-------------	--

Funded by:

Canadian International Development Agency

Agence canadienne de développement international

SEETEC Consortium

SNC-Lavalin Inc., in association with Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

на прекъсване при авария, изискват значително време за да бъдат осъществени /4-6 часа за стайни климатици и минимум 24 часа за хладилник/ и са доста скъпи. Тези усложнения и разходи следва да бъдат отчетени, след като правителството възприеме системата за етикетиране.

С оглед отговорността на АЕЕ във връзка с всички въпроси относно енергийната ефективност е посочена, се препоръчва:

- Отговорностите по етикетирането на енергийната ефективност да бъдат прехвърлени от Министерството на икономиката на МЕЕР/АЕЕ/;
- АЕЕ да координира функциите по изпълнението, действието и инспектиране на програмата за етикетиране от тук нататък;
- Съществуват няколко решения за изграждане на мрежа от лаборатории за изпитания:
  - Изпълнителната агенция за акредитиране и изпитания /ИААИ/ следва да модернизира своите лаборатории за извършване на изпитанията на енергийната ефективност на съответните продукти, като се възстановят направените от нея разходи. Това решение е за предпочитане, тъй като позволява на България по-добре да контролира програмата за етикетиране, да намали разходите по програмата, да даде своя експертиза за ЕЕ и инфраструктура, без да са необходими допълнителни инвестиции;
  - Българската агенция за акредитация, под надзора на АЕЕ и ИАСТ, да акредитира частни лаборатории, които желаят да осъществят изпитанията на енергийната ефективност срещу заплащане от страна на производителите;
  - Да се поиска от производителите на тестваните продукти да изпратят образци от тях в чужбина на акредитирани лаборатории в европейската мрежа. Така ще се преодолее нуждата от местно инвестиране в лаборатории и подобряване на съществуващата инфраструктура. От друга страна, осъществяването на местни изпитателни процедури ще струва повече /за транспорт, и най-вече за такси/.
  - Включване на специалисти от Министерството на регионалното развитие и благоустройството/Служби (напр. Дирекция за строителен надзор)
- АЕЕ, носейки отговорност да докладва за развитието на енергийната ефективност, следва да преразглежда програмата в двугодишен срок като докладва за нейната успешност при променящи се потребителски покупателни модели и като усъвършенства програмата за етикетиране /размери, еталониране (калибриране)/, с оглед осигуряване на бъдещи й успешно прилагане.
- АЕЕ със своята мрежа от сътрудници /вкл. Акредитирани енергийни инспектори, регионални центрове за ЕЕ, и др./ следва да ръководи програмата за етикетиране и да премахва нейните недостатъци.

При реализирането и roll-out /разпространението/ на програмата, от особено важно значение е разгръщането на подходяща публична кампания, така че потребителите да могат да се запознаят със съществуването на етикета, на икономическите измерения на детайлите и оттам да си отговорят на въпроса защо трябва да обръщат внимание на различните нива на изпълнение. Както е посочено в Глава “Популяризиране” от този доклад, това ще изисква използване на всички възможни медии, които да поясняват усилията на правителството и по-важното - изгодите за потребителите.

По подобен начин, производителите също следва да бъдат запознати не само с очевидно задължителното етикетирание на техните продукти, но и с ползите, които това ще им донесе като допълнителен елемент за диференциране на продукта. От самото начало, за да се улесни този процес, АЕЕ следва да въведе прозрачност относно всички елементи от програмата за етикетирание, вкл. напр.: оправдаване на разходите за изпитания; специфични процедури за изпитания и оценяване; често усъвършенстване на програмата.

8.2.1.1 Обобщено представяне на действията по етикетиране						
Индекс	Предмет	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/ Обосновка	Ръководител	Подкрепа
22	Прилагане на системата за етикетиране	(Забележка: тази инициатива отчасти вече се осъществява, тъй като определени продукти, стандарти и дизайн на етикета вече са избрани)	Прехвърляне на отговорността за етикетирането на ЕЕ от Министерство на икономиката на АЕЕ/МЕЕР/ИАСТ/ поради очевидни взаимосвързани причини		АЕЕ/Министерство на икономиката	Комисия по търговията и защита на потребителя
23		Изграждане на инфраструктура за изпитания и методология	Извършване на анализи за определяне на оптималното организиране на инфраструктурата – местна или в сътрудничество със съседни държави	Изграждане на местна или регионална инфраструктура за извършване на изпитанията, която да позволява лесно извършване на изпитания и етикетиране на продуктите на производителите и вносителите.	АЕЕ/ Комисия по търговията и защита на потребителя	
24			Ако е местна: е необходимо модернизиране на лабораториите на ИАСТ за извършване на изпитания за ЕЕ и съответствие с референтните стойности		АЕЕ// Комисия по търговията и защита на потребителя	
25			Определяне на целите и ползите от програмата за етикетиране за производителите, вносителите и потребителите. Разгръщане на информационна кампания.	Превръщане на Етикетирането за енергийна ефективност в ключов фактор при избора на продукти от производителите, вносителите и потребителите		
26			Наблюдаване на развитието на програмата за етикетиране – възприемане и информираност на			

			потребителите, влияние върху консуматорските модели			
27			Модернизиране на размера / мащаба/ на етикета в съответствие със директивите на ЕС		АЕЕ//Комисия по търговията и защита на потребителя	
28			Насърчаване доброволното участие в програмата за етикетиране /напр. Етикетиране на къщи/		АЕЕ	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
29		Споразумения с индустриалния сектор /доброволно обвързване/	Свързване с производителите на домашни и осветителни уреди и насърчаване доброволното участие като се дава информация за разходите и приходите.		АЕЕ/Индустриални асоциации/Комисия за търговия и защита на потребителя	

8.3 Прилагане на система за маркировка на Съвета на Европа

Европейската комисия възприе принципа на Новия подход през 1985 г. с цел да подпомогне вътрешната търговия в ЕС и да възроди принципа на взаимното признаване. Този принцип се реализира посредством набор от директиви, които се основават върху следните принципи:

- Хармонизацията е ограничена до минималните стандарти.
- Само продукти, които отговарят на или надвишават минималните стандарти, могат да бъдат пласирани на пазара и предлагани като услуги.
- Счита се, че хармонизираните стандарти, чиито съответни стойности са публикувани в Официалния бюлетин на Европейските общности и които бяха отразени в национални стандарти, съответствуват на съответните им минимални стандарти.
- Прилагането на хармонизираните стандарти или други технически спецификации не е задължително и производителите са свободни да избират технически решения, които отговарят на основните изисквания.
- Производителите могат да избират между различни процедури за оценка на съответствието, предвидени в приложимата директива.

Общите правила са определени в *Директивата на Съвета 93/68/ЕИО (директива на Съвета на Европа за маркировка) от 22 юли 1993 г.* и са реализирани посредством няколко Директиви за продуктите. РЕШЕНИЕТО НА СЪВЕТА 93/465/ЕИО от 22 юли 1993 г. определя коефициентите за различните фази на процедурите за оценка на съвместимостта и правилата за приложение и използване на маркировката за съответствие на СЕ, които се използват в директивите за техническа хармонизация.

Избраната система, отговаряща на Новия подход е ориентирана към производителите и чрез маркировката на СЕ върху продуктите се посочва, че съответните продукти могат да бъдат пласирани легално на пазара в страните, в които действа системата.

Различни директиви за продуктите засягат ефективността на енергоемките продукти. Една от тях, *Директива 96/57/ЕО на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 3 септември 1996 г. относно изискванията за ЕЕ на домашните електрически хладилници, фризери и комбинирани уреди* вече е приложена в България.

Обобщено представяне на мерките относно маркировката на СЕ

Индекс	Предмет	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/ Обосновка	Ръководител	Подкрепа
38	Приложение на системата за маркировка на СЕ	Приложението на системата е започнало, но е изпълнена само една директива	Разработване и представяне на хармонизираните стандарти; прилагане на процедурите за оценка на съвместимостта и мерките за реализация		АЕЕ /Министерство на икономиката/ Български институт по стандартизация	Държавна агенция за метрология и технически надзор

8.4 Задължителни енергийни инспекции и повишаване ефективността в едрата промишленост и третичния сектор

Енергийните разчети за съкращаване на потреблението на енергия са уредени в проектозакона за ЕЕ. В него, също така, са предвидени съответни санкции за продължително свръх-потребление на енергия. АЕЕ трябва ясно да определи “свръх-потреблението” в нормативните актове и вторичното законодателство (подзаконови нормативни актове), имащи отношение към този въпрос.

Въпреки това, от голямо значение е работата и докладите на енергийните инспектори да бъдат възприети с подобаващо доверие от проверяваните потребители, а също така и от правителството (АЕЕ). Поради това АЕЕ трябва да разработи програма за акредитация, според която се акредитират само инспектори, които спазват определен кодекс на поведение, имат техническата квалификация да извършват минимума от инспекции, и които докладват по установения ред.

Това ще създаде нужното доверие към бранша и ще подпомогне правителството в регулирането на този иначе чувствителен сектор.

Обобщено представяне на енергийните инспекции в промишлеността

Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/ Обосновка	Ръководител	Подкрепа
39	Задължителни енергийни инспекции в едрата промишленост и третичния сектор	Подпомагане прилагането на проектозакона чрез енергийни инспекции на потребители в определена категория	Определяне на кодекс на поведение на инспекторите, минимум от инспекции и минималните изисквания за докладване	Осигуряване на правилното изпълнение на инспекциите	АЕЕ/БАС	
40				Създаване на доверие сред инспектираните	АЕЕ/БАС	

Обобщено представяне на мерките по сертифицирането на сгради

Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/ Обосновка	Ръководител	Подкрепа
30	Сертифициране на сгради, проверка на бойлери и климатични инсталации	Директива 2002/91/ЕО за енергийните характеристики на сградите	Хармонизиране на закона за ЕЕ с Директива 2002/91/ЕО, изготвяне на вторично законодателство и стандарти, изграждане на система за оценка на съвместимостта и мерките за изпълнение, обучение, информационна кампания		АЕЕ/Български институт по стандартизация	Екоенергийна мрежа, Министерство на регионалното развитие и благоустройство
31			Определяне на изискванията за изпълнение		АЕЕ	
32			Информационна кампания		АЕЕ	
33			Инспекция на бойлери и климатични		АЕЕ	

			инсталации			
34			Разработване на схеми за финансиране възстановяването на сгради		АЕЕ	
35		Енергиен контрол на големите сгради	Популяризиране на мерките за ЕЕ за големите сгради		АЕЕ/Общините	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
36		Превключване от отопление с електричество и петрол към такова с природен газ	Популяризиране на изгодата за собствениците и наемателите на сгради, акцентирайки върху наличието на ноу-хау и технология за поддръжка (и възможно финансиране)		АЕЕ/Общините	МЕЕР, Общината
37		Популяризиране на когенерацията в промишлеността	Установяване на преференциални цени. Въвеждане на система от сертификати CGP		АЕЕ/Промислените асоциации	

8.5 Разработване на насоките за рационално използване на енергията в малките и средни предприятия

Малките и средните предприятия (МСП) имат голям дял на консумация, но поотделно могат да не са достатъчно последователни, за да оправдаят влизането в действие на новите правни норми или индивидуалния подход. Поради това са нужни алтернативни методи за повишаване осведомеността и предлагането на услуги в този сектор. Тук отново рекламните материали трябва да акцентират върху:

- ↙ Осезаемите и значителни изгоди, които могат да се получат от подобряването на ЕЕ, особено за МСП разполагащи с ограничени средства;
- ↙ Вероятността от подобряване на ЕЕ дори със сравнително малки инвестиции;
- ↙ Наличието на ноу-хау от страна на правителството, като например прости мерки за спестяване на енергия или прости средства за самопроверка;

- ⌘ Наличието на търговско ноу-хау за предприятия, които желаят да ползват подобни услуги. АЕЕ може да публикува указател с всички предприятия, свързани с енергийната ефективност. Указателя може да бъде публикуван в Интернет или разпространяван по поръчка (срещу такса за разходите).

Препоръчва се АЕЕ да публикува листовки, които да предлагат обикновени и достъпни възможности за ЕЕ, които могат да се прилагат в различни области от дейността на МСП, като например търговия на дребно, селско стопанство и производство.

Правителството също може да сътрудничи на МСП в договарянето на услугите на енергийната компания, например с кредитни гаранции, разработването на стандартни договори, които защитават интересите на МСП и които съкращават административните разходи за подобни договори. Тези стандартни договори са предвидени в проектозакона за ЕЕ. АЕЕ вече е започнала работа по създаването на стандартни споразумения за финансиране от трета страна и по определяне на други елементи на споразуменията, които трябва да се уточнят (например, как се определя основното потребление, как се поделва контрола между клиента и енергийната компания, как се пресмятат икономите, как се управляват промените в цената на електроенергията и т.н.).

Обобщено представяне на рационалното използване на енергия в дейността на МСП

Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/Обс новка	Егида	Подкрепа
41	Разработване на насоки за рационалното използване на енергията в МСП	Подобряване осведомеността относно ЕЕ сред МСП с цел насърчаване промените в този сектор	Разработване на информационни материали, подчертаващи: изгодите от ЕЕ; възможността за подобряване на ЕЕ посредством прости мерки, които изискват малък капитал; наличието на ноу-хау за по-сложни проекти		АЕЕ/неправителствени организации	Екоенергийна мрежа, неправителствени организации
42			Подпомагане инвестициите в ЕЕ с кредити и кредитни гаранции както е посочено в раздела на доклада, посветен на финансовите механизми). Например, европейската програма МР6 за подпомагане на МСП		АЕЕ	Министерство на финансите, министерство на икономиката

9 ЕНЕРГИЙНИ УСЛУГИ ИЗВЪРШВАНИ ОТ КОМПАНИИ ЗА КОМУНАЛНИ УСЛУГИ

Поради тясната връзка, която имат с потребителите, компаниите за комунални услуги са в добра позиция за да идентифицират моделите на потребление или свръхпотреблението, да предлагат конкретни мерки за подобряване на ефективността и в много случаи сами да предоставят тези продукти и услуги.

Мотивацията на компаниите за електроразпределение да участват в мероприятията за съхранение на енергията е обусловена от:

- ⌞ Съкращаване на разходите по инфраструктурата – ако предприятията за комунални услуги се съсредоточат върху програмите за управление на натовареността, това може да снижи изискванията за усъвършенстване на разпределителните линии, без да има ефект върху продажбите на енергия.
- ⌞ Запазване на потребителите – ако промишлените потребители могат да бъдат по-ефективни в производството на своите продукти, тогава вероятно те ще останат в бранша и така за по-дълго време ще бъдат клиенти на компаниите за електроразпределение.
- ⌞ Разширяване облекченията за потребителите – ако промишлените потребители станат по-ефективни, натовареността на техните мощности може да се повиши с намаляването на разходите за единица продукция и предприятията за комунални услуги ще отчетат повишаване на продажбите на енергия, вместо намаляване.
- ⌞ Запазване на натоварването на мощностите – ако клиентите на компаниите за електроразпределение се ориентират към по-конкурентноспособни горива като природен газ, пропан и въглища, съществува възможност компаниите да загубят част от приходите си, тоест загуба на натовареността поради смяна на горивата.
- ⌞ Генериране на приходи от страна на потребителите - ако предприятията за комунални услуги могат да предложат енергийни услуги на потребителите срещу такса и да повишат приходите си чрез подажбата на услуги с добавена стойност. Например, Системите за управление и контрол на енергията (СУКЕ) са комплексни системи, които могат да помогнат на потребителите да съкратят нетните си разходи за енергия, като таксата, която плащат на предприятието за комунални услуги за инсталиране на СУКЕ, компенсират пропуснатите приходи поради по-малко потребление.
- ⌞ Максимизиране на ефективността на персонала на предприятията за комунални услуги – персонала, който не е ангажиран изцяло с комуналните услуги може да бъде използван за инсталирането и поддръжката на системи за управление на енергията и други енергийни източници.
- ⌞ Продажба на енергийно-ефективни продукти – там където каналите за дистрибуция на продуктите са слабо ефективни, предприятията за комунални услуги могат да рекламират и

продават енергийно ефективни продукти на потребителите и да генерират допълнителни приходи, както и да разнообразяват източниците си на приходи.

- ⌘ Енергоразпределящите предприятия могат да инвестират в потребителски ориентирани предприятия за производство на енергия на базата на биогаз, биомаса и други екологични енергоизточници, заедно с прилагането на когенерация там, където парата или горещата вода имат стойност и могат да се продават на потребителите с цел намаляване енергийните разходи на предприятията за комунални услуги по доставката им.
- ⌘ Когато големите потребители пряко се обслужват от производителя на енергия, енергоразпределящите предприятия могат да се конкурират с производителя като предложат по-ниска цена на енергията чрез реализацията на икономия на енергия.

С цел стимулиране на подобно участие от страна на предприятията за комунални услуги са предвидени следните мерки:

- ⌘ Държавата чрез АЕЕ и с чуждестранна помощ, ако е необходима такава, да предизвиква интерес сред дистрибуторските компании по отношение на техните възможности за създаване на нов бизнес и гореспоменатите изгоди;
- ⌘ С държавна или чуждестранна помощ, ако е необходима такава, предприятията за комунални услуги колективно да разработват рамкова програма за дадения сектор или дейност и колективно да лобират за необходимата подкрепа (например, частично възстановяване на инвестициите чрез нормативно определени тарифи);
- ⌘ Предприятията за комунални услуги трябва да бъдат насърчавани да разработват свои индивидуални бизнес-планове с държавна или чуждестранна помощ, ако е необходима такава. С оглед предстоящата приватизация на енергоразпределителните компании държавата трябва да установи прозрачност при предоставянето на подобна помощ.
- ⌘ Насърчаване на частните собственици на дистрибуторски компании да създадат нови бизнес звена за ЕЕ, потенциално чрез финансови механизми като данъчни кредити, различно данъчно облагане и т.н.

Обобщено представяне на енергийните услуги, предлагани от предприятията за комунални услуги

Индекс	Предмет	Инициатива	Следващи стъпки	Цели/Обснровка	Ръководител	Подкрепа
43	Енергийни услуги, предлагани от предприятията за комунални услуги	Увеличаване на осведомеността на дистрибуторските компании за съществуващит	Организиране на семинари за дистрибуторските компании, на които да се представи бизнес потенциала, който ЕЕ представлява за тях и многобройните допълнителни изгоди		АЕЕ	Чуждестранни експертизи и опит при услугите, свързани с енергийната ефективност

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

Funded by:
 Canadian International Development Agency

Agence canadienne de développement international

SEETEC Consortium
 SNC-Lavalin Inc., in association with
 Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

		е възможности			
44		Насърчаване разработването на този нов сектор от страна на дистрибуторските компании	<p>Насърчаване на DisCos да създадат колективна работна група за развитие на бизнеса за ЕЕ. Тази група следва да разработи рамкова програма за този сектор, и да лобира за необходимата подкрепа /напр. частично възстановяване на инвестициите посредством тарифната база/.</p> <p>Помощта на правителството може да се изрази в прехвърляне на персонал в ДЖЕР или МЕЕР за подпомагане работната група при изготвянето на такива предложения и като възприеме подхода за сътрудничество отколкото да счита Работната група като единствена алтернатива.</p>		<p>АЕЕ, Държавна комисия за енергийна регулация /ДЖЕР/</p> <p>Чуждестранни експертизи и опит при услугите, свързани с енергийната ефективност</p>
45			<p>Насърчаване DisCos да изработят свои индивидуални бизнес-планове с помощта на държавата или с чужда помощ, ако това е необходимо. С оглед на приватизацията на дистрибуторските компании, държавата следва да установи прозрачност при оказване на подкрепа.</p>		<p>АЕЕ</p> <p>Чуждестранни експертизи и опит при услугите, свързани с енергийната ефективност</p>
46		Насърчаване на частното финансиране на новия сектор	<p>Насърчаване на частните собственици на дистрибуторски компании или други източници на частно финансиране да създадат нови бизнес звена за ЕЕ чрез финансови механизми като данъчни кредити, различно данъчно облагане, и др. и чрез улесняване с правни средства развитието на новия бизнес</p>		<p>АЕЕ, Министерство на икономиката, Министерство на финансите</p> <p>Неправителствени организации</p>
47		Насърчаване изграждането мрежи с природен газ при ниско налягане	<p>Обявяване на търгове за лицензиране на стратегическите инвеститори.</p>		

10 НАСЪРЧАВАНЕ НА РЕГИОНАЛНАТА И ОБЩИНСКАТА ПОЛИТИКА И ПРОГРАМИ

10.1 Контрол и прилагане на строителни стандарти в общински сгради

Значителна част от големите сгради са обществена собственост, както от държавата, така и от регионални институции, например общините. В процеса на възприемане на международни стандарти относно енергийна ефективност в строителството, особено важно е управленските институции (национални или регионални) да се придържат към собствените си предписания, така че тези стандарти да спечелят достатъчно доверие за да бъдат прилагани в действителност. Така например, както е предписано в проектозакона, обществените институции и общините ще трябва да назначат специализиран персонал, отговарящ за енергийната ефективност (ЕЕ), чиято задача ще бъде да идентифицира различията между характеристиките на сградите и възприетите стандарти и да предлага изправителни мерки. Въпреки че отговорността се носи от собствениците на сградите, би било полезно да бъде оказана следната подкрепа:

- Обучение от Агенцията за енергийна ефективност (АЕЕ), международни и местни експерти на побрани експерти по ЕЕ във всяка засегната обществена институция. Това ще снабди последните с основния инструментариум за извършване на енергиен одит и идентифициране на бързи и не изискващи големи разходи мерки за ЕЕ.
- Насърчаване на обмена на идеи между тези нови експерти по ЕЕ в отделните обществени институции чрез създаване на национална общност. Тази общност може да бъде подпомогната от общо място в Интернет, където да се споделят идеи за проекти, резултати и ключови познания, както и чрез семинари, предоставящи непрекъснато обучение и осъвременяване на уменията.
- Брошури и информационни материали, които описват възможностите за постигане на ЕЕ, които обикновено са налице в повечето сгради.
- Кредитни гаранции за насърчаване на частни трети страни при финансиране на проекти за ЕЕ мерки, изпълнявани в обществени сгради. Тези кредитни гаранции могат да бъдат предоставяни от държавата, или може да подпомага навлизането на гаранти на пазара (например, предлагания Глобален екологичен фонд (ГЕФ) на Световната банка).

<i>Обобщено представяне на действията относно общински сгради</i>						
Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Цел/ Обосновка	Водещ	Подкрепа
48	Прилагане на строителни стандарти в общински сгради	Обучение и екипиране на общински персонал, отговорен за ЕЕ, както е указано в Закона за ЕЕ	Организиране на мероприятия за непрекъснато обучение на ЕЕ персонал, даващи идеи за типични малки и големи програми, които могат да бъдат разработвани, разкриване на ресурсите на държавно ниво за подпомагане на проектите, предоставяне на подкрепа относно проекти за източници на енергийни услуги (KEY)		ААЕ / Екоенергийна мрежа / Общини	Екоенергийна мрежа
49			Предоставяне на кредитни гаранции и насърчаване на финансиране от частния сектор (както е описано в разделите относно финансирането) на общински проекти за ЕЕ		АЕЕ / Министерство на финансите / Министерство на икономиката / Общини	Екоенергийна мрежа
50		Развиване на между-общински експертни мрежи за ЕЕ	Организиране на семинари и създаване на общност (в Интернет или реална) на общински експерти по ЕЕ, позволяваща споделяне на идеи		ААЕ / Екоенергийна мрежа / Общини	Ефект N, Регионални агенции за ЕЕ
51		Наблюдение на прилагането на стандартите за ЕЕ	(Неочаквани) прегледи на плановете на общините за подобряване на ЕЕ. Ако такива съществуват - цели, стъпки по изпълнението, постигнати резултати. Ако не – указване на насоки или задължителни действия		ААЕ, Енергийни одитори / Общини	Екоенергийна мрежа ЕнЕфект, Регионални агенции за ЕЕ

10.2 Облекчаване на общинските бюджети посредством от трети страни на мерки за ЕЕ на сгради

Както е описано по-горе, общините се сблъскват с очевидния проблем на ограничено финансиране от държавния бюджет, или чрез техните собствени общински бюджети от местни данъци. В такива случаи се изисква участие на частния сектор, под формата на финансиране на проекти от трети страни (насърчаването на такова включване е по-подробно в друг раздел на доклада).

Държавни гаранции за по-ниски лихвени проценти при кредит са още по-оправдани в такива случаи, тъй като: клиентът е обществена институция – макар и независима от централното правителство, тя все пак представлява правителството пред местното население; клиентът привлича общественото внимание, тъй като обикновено се модернизират големи и забележими сгради, като така се впечатляват потребителите; по-добрия кредитен рейтинг на държавата би повлиял съответно на лихвения процент.

Освен държавата, други частни и не-правителствени организации (НПО) могат също така да бъдат насърчени да предоставят кредитни гаранции. Например, предложението на ГЕФ на Световната банка разглежда такива механизми като част от своята инвестиционна стратегия за България.

10.3 Насърчаване на общински мрежи за рационално използване на енергията (РИЕ)

През последните години бяха създадени обществени и не-правителствени институции, стараещи се да координират усилията, насочени към енергийна ефективност в страната. Например: Общинската мрежа за енергийна ефективност (ОМЕЕ) ЕкоЕнергия, основана през 1997 г., Регионалните центрове за ЕЕ, Центъра за енергийна ефективност ЕнЕфект.

Тези мрежи и институции са ключови съюзници и инструменти на общата правителствена за енергийна ефективност. Те оказват съдействие при:

- Популяризиране на енергийната ефективност, благодарение на техните възможности, дейности и на самото им присъствие;
- Децентрализирано обучение на специалисти;
- Координация с международни организации, които желаят да инвестират в конкретни области;
- Местно енергийно планиране;
- Идентифициране и разработване на проекти от общините или други значителни потребители;
- Набиране на фондове на местно равнище за изпълнение на проекти

Следователно, тези мрежи трябва да бъдат поддържани и насърчавани. Доколкото се разпростират правителствените пълномощия, следните мерки биха съдействали на извличането на възможно най-голяма полза от тях:

- Установяване на рамка на отговорностите между отделните институции, с цел осигуряване на планирането на конкретни цели и постигането на резултати;
- Координиране на уменията и усилията на различните институции, с цел избягване на дублиране о територия, цели, усилия;

- Предоставяне на адекватно обучение на национално равнище, с цел икономии и уеднаквяване на квалификацията на експертите в страната;
- Укрепване на връзките с АЕЕ, с цел улесняване на дейността на последната в качеството ѝ на координираща агенция, постигане на синхронизиране на възможностите на институциите, подобряване на общата ефективност.

Горепосочените ползи, произтичащи от поддържането на мрежи водят до препоръката правителството да предвиди в кратко- и средно-срочна перспектива създаването, или съдействие при създаването, на обществени или частни центрове за енергийна ефективност при други големи или средни общности. Частните центрове биха могли да бъдат многофункционални, за да подпомогнат своята устойчивост, например чрез предоставяне на услуги и продукти при популяризирането на енергийната ефективност. Различни лостове за насърчаване на такива бизнеси могат да бъдат предоставяне на обучение или материали за популяризиране, финансови субсидии, данъчни кредити, ниско-лихвени заеми.

Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Водещ	Подкрепа
52	Общински мрежи за РИЕ	Обучение и екипиране на общински персонал, отговорен за ЕЕ, както е указано в Закона за ЕЕ	Организиране на мероприятия за непрекъснато обучение на ЕЕ персонал, даващи идеи за типични малки и големи програми, които могат да бъдат разработвани, разкриване на ресурсите на държавно ниво за подпомагане на проектите,	ААЕ / Екоенергийна мрежа /	ЕнЕфект
53			Предоставяне на кредитни гаранции и насърчаване на финансиране от частния сектор (както е описано в разделите относно финансирането) на общински проекти за ЕЕ	АЕЕ / Министерство на финансите / Министерство на икономиката	
54		Развиване на между-общински експертни мрежи за ЕЕ	Организиране на семинари и създаване на общност (в Интернет или реална) на общински експерти по ЕЕ, позволяваща споделяне на идеи	ААЕ / Екоенергийна мрежа	Ен. Ефект, Регионални агенции за ЕЕ
55			Насърчаване на обмен на идеи между общински и регионални центрове за ЕЕ и АЕЕ. Например, чрез Интернет бюлетин, описващ нови технологии, проекти, възможности за финансиране и международно сътрудничество, и т.н.	ААЕ / Екоенергийна мрежа	Ен. Ефект, Регионални агенции за ЕЕ
56		Подпомагане на достъпа на общините до източници на таланти и експертни знания за ЕЕ	Създаване на Интернет страници, където общините да могат да представят и рекламират планирани проекти и да търсят предложения от местни и чуждестранни специалисти по ЕЕ	ААЕ / Екоенергийна мрежа	Ен. Ефект, Регионални агенции за ЕЕ
57		Стимулиране на участието на общините в европейски мрежи, като FEDERENE, Energie-Cites, и т.н.	Популяризиране на програмите и постиженията на общините, насърчаване и финансиране на участието на успешни общини	АЕЕ	ЕнЕфект, Регионални агенции за ЕЕ
58		Привличане на	Популяризиране на потенциални проекти сред	АЕЕ,	ЕнЕфект, Регионални

		финансиране	Международни финансови корпорации с цел привличане на финансиране	Общини	агенции за ЕЕ
--	--	-------------	---	--------	---------------

11 ОБРАЗОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ЕЕ

Образователните инициативи са от критично значение за постигане на следното:

- Повишаване на познанията на населението относно енергийната ефективност, ползата от нея и начините за повишаването ѝ;
- Формиране на квалифицирана и образована работна сила, способна да идентифицира, разработва и изпълнява в дългосрочна перспектива проекти за енергийна ефективност, като по този начин се намалява необходимостта от чужда работна сила;
- Предоставяне на свежи идеи на местната индустрия за енергийна ефективност. Въпреки че разработените в чужбина решения могат в повечето случаи да бъдат подходящи, очаква се наличието на необходимост някои от решенията да бъдат разработвани на място за конкретни цели, поради географски и културни особености, стандарта на живот и т.н.

Предлагат се образователни инициативи в следните четири основни направления:

- Подготовката на предучилищно и начално равнище трябва да бъде съсредоточено върху кратки проекти извън учебната програма, създаващи интерес у учениците от ранна възраст относно концепцията за енергийна ефективност, като подчертават ползите от нея и правят действията им, като ефективни потребители, естествена част от тяхното поведение. Въпреки че тази инициатива се отличава с много дълъг период на възвръщаемост, тя най-вероятно ще доведе до съществени промени с течение на времето, тъй като подрастващите ще бъдат обучавани по подходящ начин. По-непосредствени успехи могат да бъдат постигнати чрез разработване на проектите така, че да се насърчава участието на родителите – това би могло да бъде начин за достъп до родителите и за променяне на поведението на последните. Освен това, интересът на техните деца към енергийната ефективност би могло да повлияе на разбирането на проблема от страна на родителите.
- Средните училища трябва да предвидят часове по енергийна ефективност, чието съдържание следва да бъде съобразено с общата стратегия на страната, както и с възможностите на учениците да поемат допълнителна информация, и разбира се, с наличните човешки и финансови ресурси. Програмата по ЕЕ ще:
  - Демонстрира допълнително ползите от енергийната ефективност от различни гледни точки, например, техническа, качествен контрол в индустриална среда, икономическа, личен комфорт, социална;

- Представи на студентите и ще провокира интереса им към възможностите за по-нататъшно образование или кариера в областта на управлението на енергийните ресурси и енергийната ефективност;
  - Бъде преподавана от извънцатни учители или специалисти, в зависимост от потребностите и интересите на учениците. Това ще допринесе за минимизиране на разходите. Освен това се подразбира, че училищата носят индивидуална отговорност за допълнителните (спомагателните) учебни планове. Разумно е да се очаква, че ЕЕ ще е неосновна учебна дисциплина. Поради това, се препоръчва на правителството, посредством АЕЕ, да създаде център, който да разработва съвременни образователни материали (аудио и видео касети, учебници), пригодени за използване от мрежата на средните училища, като същевременно се цели постигането на икономия на средства;
- Институциите за висше образование трябва да доразвият и създадат нови специализирани курсове по енергийна ефективност. Възможностите в тази област са значителни, така например:
- Лекции и курсове с лабораторни упражнения, ориентирани към образователно - квалификационна степен Бакалавър;
  - Подходяща практика на студенти в промишлени предприятия, което би могло да гарантира следните предимства:
    - Позволява на потребителите от промишлеността да се запознаят с ползата от подготвени кадри с умения в областта на ЕЕ;
    - Създава интерес у студентите към изпълнение на реални проекти и така привлича потенциални кандидати за курсовете;
    - Постига реални икономии на енергия на промишлено и национално равнище;
    - Запознава студентите с възможностите за успешна кариера в областта на ЕЕ;
    - Позволява на студентите да адаптират общите си познания към специфичните условия в България;
  - Възможности за научни изследвания, насочени към докторска степен, което ще позволи на България създаването на свои собствени технологии и научни решения, съобразени с конкретните условия, и би могло до представи по подходящ начин България на международната научна сцена;
  - Установяване на сътрудничество със съседни страни и със световната общност в областта на енергийната ефективност, като по този начин ще се подобри и имджа на България на международно равнище;
- Професионалното образование следва да е по-специализирано и технически ориентирано. Препоръчва се:

- Специалистите, които желаят да осъвременят уменията си, да бъдат стимулирани да се включват в университетски курсове, и дори да провеждат научни изследвания на предния фронт на науката в промишлени фирми, спонсорирани такива изследвания, а така също и в академични институции;
- Правителството насърчава създаването на центрове за компетентност по енергийна ефективност, или като частни предприятия (например, консултантски фирми), или като НПО (например, регионални центрове за компетентност). Една възможност, която би могла да бъде осъществена успоредно, е да се повишават броя и уменията на персонала на Агенцията за енергийна ефективност, което да й позволи да провежда регулярно обучение на специалисти, желаещи придобиване на умения в областта на енергийната ефективност. Такова обучение би могло да бъде предоставяно и на частни предприятия срещу заплащане, като така се намали натоварването на държавния бюджет;
- Агенцията за енергийна ефективност поддържа списък на квалифицирани местни и международни експерти, който би могъл да бъде използван от местни фирми, които желаят да обучават персонала си в областта на енергийна ефективност.

Съществува твърдото убеждение, че макар и образователните дейности да не водят до непосредствени резултати, то те са едни от най-важните дейности, които ще влияят на всички потребители от бъдещите поколения, и които, в дългосрочна перспектива, ще доведат до значителни резултати. Вероятно е също така, да бъдат получени и непосредствени ползи, повечето от които нематериални, както беше отбелязано по-горе

Следователно, за да осъществи тези инициативи, правителството трябва:

- Да стимулира придобиването от страна на преподавателите на съвременни умения и възможности. За повечето от тях, особено на равнище начално и средно училище, най-вероятно енергийната ефективност ще е нова дисциплина, поради което и те самите ще трябва да бъдат подготвени. Такова обучение може да бъде предоставено от местни и чуждестранни експерти или университетски преподаватели с опит както в областта на енергийната ефективност, така и в разработването на образователни програми. Отговорността за изпълнението ще се носи от МЕЕР/АЕЕ и от Министерството на науката и образованието, поради включването в дисциплината на проблеми както на ЕЕ, така и на националното образование. За придаването на официален характер на тези отговорности се препоръчва МЕЕР и МОН да сключат споразумение за сътрудничество и да разработят план за действие, описващ конкретните им ангажменти и срокове. Предлага се АЕЕ да разработва експертните материали и програми за придобиване на необходимите знания, а МОН да носи отговорността за практическото им представяне в процеса на обучението в класните стаи.
- Да предвиди в бюджета средства за обучението на преподаватели и за осигуряването на необходимите помагала и образователен материал. Очаква се повечето от тези средства да бъдат централизирани в АЕЕ с цел икономии, като АЕЕ обслужва отделните училища (особено началните и средните) с необходимите експертни знания, активи и образователен материал (например, ръководства, учебници, диаграми, видео материали). С цел намаляване на разходите, образователният материал може да бъде получен по пътя на двустранни споразумения за сътрудничество с чуждестранни институции, които вече са разработили и поддържат такива програми.

- Да стартира и поддържа споразумения за сътрудничество между отделни институции за висше образование със сродни институции в други страни. Например, регионалното представителство на ЮНЕСКО вече поддържа местни програми за ЕЕ чрез създаване на връзки с френски университети и чрез осигуряване на участието на български академични дейци в европейски и световни образователни и научни конференции в областта на подготовката за ЕЕ и за възстановяеми енергийни източници (ВЕИ). Тези мерки могат да бъдат подсилени чрез подкрепата на държавата, и не само ще осъвременят местните експертни познания, но също така ще привлекат чуждестранни експерти в страната и ще допринесат за подобряването на образа на България в глобален аспект в областта на енергийната ефективност.

На едно по-високо равнище, Агенцията за енергийна ефективност ще:

- Увеличи квалификацията и броя на персонала си, за да действа като национален център за компетентност в областта на енергийната ефективност и справочен център за всички нови образователни (иновационни) програми по енергийна ефективност;
- Подкрепя създаването на нови образователни програми по енергийна ефективност на всички равнища (начално, средно, висше, професионално) – тази подкрепа ще се състои от: експертни технически консултации; учебни материали и логистична подкрепа (например, отдаване под наем на ръководства, видео материали, демонстрации); връзки с международни организации, които биха могли да подпомогнат индивидуални програми;
- Едновременно с това, те ще трябва да наблюдава резултатите и напредъка, постигнати от отделните образователни и обучаващи програми, както и да включва тази информация в своя годишен доклад за състоянието на енергийната ефективност в страната;
- Разяснява перспективността на обучението в областта на енергийната ефективност сред представителите на търговския и промишления сектори. Това би могло да бъде осъществявано чрез предоставяне на съответни профсъюзни централи и индустриални асоциации на конкретни описания на това, как фирмите могат да се възползват от квалифицирани кадри, запознати с проблемите на енергийната ефективност и как техни кадри могат да получат съответното образование в тази област.
- Разработва програми за обучение в сътрудничество с предприятия от частния сектор със сериозен опит в адаптирането на чуждестранни технологии и методи към местните условия.

Като част от образователната стратегия, МОН и ААЕ трябва също така да инструктират администрациите на учебните заведения да разкриват конкретни възможности за подготовката на кадри в областта на ЕЕ, което би могло да се осъществи практически в техните институции. ААЕ ще предостави текстов материал, базово обучение и типични примери как да бъдат идентифицирани възможностите за бързо реализиране на икономии. Очаква се по-голямата част от идентифицираните възможности да не изискват, или ако това се налага, да изискват несъществени инвестиции. За такива, които изискват съществени капитални вложения, ААЕ ще изработи приоритетен списък на възможните проекти в учебни заведения, който може след това да бъде представен за финансиране от държавния бюджет, от частния сектор, или от международни финансови институции. Изпълнението на такива програми не само ще доведе непосредствени реални икономии, но същевременно ще позволят на подрастващите сами да изпитат и да се

възползват от удобствата, създадени от подобрената енергийна ефективност – инициатива с многобройни ползи във всички насоки.

<i>Обобщено представяне на образователните дейности</i>						
Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Цел/ Обосновка	Водещ	Подкрепа
59	Образование	Разясняване на ЕЕ в секторите на пред-начално и начално образование	Обучаване на преподаватели по основните понятия на енергийната ефективност; значението на преподаването на ЕЕ на учениците; подкрепата, която може да бъде получена от държавата		ААЕ, МОИ, училища	НПО
60			Разработване (на местно равнище или чрез международно партньорст-во) на учебен материал по ЕЕ и на идеи за проекти, които да бъдат използвани в обучението на учениците. Материалът и проектите трябва да бъдат творчески, привлекателни и да целят въвличането на родителите.		ААЕ, МОИ, училища	НПО
61		Разясняване на ЕЕ в сектора на средното образование	Обучаване на преподаватели по основните понятия на енергийната ефективност; значението на преподаването на ЕЕ на учениците; подкрепата, която може да бъде получена от държавата		ААЕ, МОИ, училища	НПО
62			Да се изисква от училищата да планират минимум от обучение по ЕЕ седмично, или в рамките на основната учебна програма (например при преподаването по физика), или като допълнителна възможност. Съответният бюджет да бъде предоставен от държавата		ААЕ, МОИ, училища	
63			Разработване (на местно равнище или чрез международно партньорст-во) на учебен материал по ЕЕ и на идеи за проекти, които да бъдат използвани в обучението на учениците. Проектите трябва да бъдат пригодени към демонстриране на техническите и приложни аспекти на ЕЕ.		ААЕ, МОИ, училища	НПО

<i>Обобщено представяне на образователните дейности (продължение)</i>					
Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Водещ	Подкрепа
64	Образование (продължение)		Заинтересуване и насърчаване на учениците относно перспективите за висше образование по ЕЕ и последващите възможности за кариера	ААЕ, МОН, училища	НПО
65		Разясняване на ЕЕ в сектора на висшето образование (университети, технически институти и т.н.	Насърчаване на институциите за висше образование да разработват и предоставят курсове, свързани с ЕЕ (вече в процес на изпълнение, трябва да бъде допълнително развита)	ААЕ, МОН, учебни заведения	ЮНЕСКО вече работи в страната, НПО
66			Насърчаване на институциите за висше образование да установяват връзки с местната и чуждестранна промишленост. Например чрез провеждане на съвместни семинари относно кариери, работни места в промишлеността, спонсорство, възможности за научни изследвания в промишлеността	ААЕ, МОН, учебни заведения	ЮНЕСКО вече работи в страната
67			Насърчаване на обмен между местни и чуждестранни институции	ААЕ, МОН, учебни заведения	ЮНЕСКО вече работи в страната
68			Разясняване на възможности за курсове и последващи възможности за кариера сред ученици на средно образователно равнище	ААЕ, МОН, учебни заведения	ЮНЕСКО вече работи в страната
69			Финансиране и развиване на възможности за приложни научни изследвания близки да потребностите на местната промишленост	ААЕ, МОН, учебни заведения	ЮНЕСКО вече работи в страната
70		Разясняване на ЕЕ в секторите на професионалното и постоянното обучение	Разпространение на материали, популяризиращи ЕЕ и провеждане на семинари насочени към търговския и индустриалния сектори с цел описание на новия закон, стандартите, държавните програми, основните технически аспекти на ЕЕ, ползите, които могат да бъдат извлечени и възможностите за обучение в областта на ЕЕ	ААЕ, МОН, учебни заведения, индустриални асоциации	НПО
71			Предоставяне на обучение по ЕЕ (срещу заплащане) на компании, интересуващи се от провеждане на собствени програми по ЕЕ	ААЕ, МОН, учебни заведения, индустриални асоциации	НПО
72			Създаване на национална библиотека	ААЕ, МОН,	НПО

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

 Funded by:
 Canadian International
 Development Agency

 Agence canadienne de
 développement international

 SEETEC Consortium
 SNC-Lavalin Inc., in association with
 Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

			(физическа и виртуална) по ЕЕ, предназначена за специалисти по ЕЕ	учебни заведения, индустриални асоциации
73		Използване на ЕЕ като лост за откриване на работни места	Обучение на заинтересовани безработни за участие в дейности по ЕЕ	АЕЕ
74			Насърчаване на поставянето на обучени в проекти по ЕЕ и в ЕЕ предприятия	

12 РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Имайки предвид, че постигането на енергийна ефективност изисква промяна в поведението и желанията на потребителите, от основна важност е правителството да употреби достатъчно усилия в предаването на ясно и ефективно послание. Подценяването на важноста на разяснителната работа и разпространението на информация би довело до подкопаване на всички други дейности.

Разяснителните дейности ще трябва да бъдат координирани централно, като по този начин се осигури предаването на съгласувани послания към различните групи от населението. Таблица 12-1 по-долу описва видовете послания, насочени към всяка група, възможните средства за разпространение и възможните партньори.

Таблица 12-1
Мерки за разпространение на информация

Група	Послания	Средство	Партньори
Общо население	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Запознаване с новия закон и правата и отговорностите ➤ Основни понятия на енергийната ефективност, ползи, които могат да бъдат извлечени ➤ Характеристики и ползи на програмата за етикетирание, допълнена с интернет-инструмент за сравняване на ефективността на регулираните уреди ➤ Идеи за подобрения на енергийната ефективност при ниски разходи ➤ Достъп до правителствени програми за техническа и финансова помощ – например, инструкции за извършване на бърз оглед, или достъп до финансиране на проекти за големи жилищни обединения ➤ Списък на квалифицирани/лицензирани специалисти по енергийна ефективност, с които могат да бъдат сключвани договори ➤ Наличие на списък на KEY и на специалисти по енергийна ефективност 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Средства за масова информация – телевизия, вестници ➤ Заедно със сметката за изразходвана електрическа енергия ➤ Чрез търговци на дребно ➤ Интернет страница на ААЕ ➤ Регионални центрове за енергийна ефективност (демонстриране на технологии, реклама) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Компании за комунални услуги ➤ Министерство на образованието и науката ➤ Чуждестранни агенции за енергийна ефективност, притежаващи технически материали ➤ Министерство на икономиката ➤ Министерство на регионалното развитие
Образователен сектор	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Привлекателност на сектора енергийна ефективност, в качеството му на развиващ се сектор с международно значение и конкретни възможности за кариера ➤ Наличие на образователни програми ➤ За начални и средни училища, демонстрации на ЕЕ, добре рекламирани в местните информационни предавания 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Брошури за потенциални ученици/студенти ➤ Университетски интернет страници ➤ “Панаири на кариерите” в средни училища ➤ Интернет страница на ААЕ ➤ Регионални центрове за енергийна ефективност (демонстрация на технологии, реклама) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Министерство на образованието и науката ➤ Регионални центрове за енергийна ефективност ➤ Университети и средни училища ➤ Чуждестранни агенции за енергийна ефективност, притежаващи технически материали

Група	Послания	Средство	Партньори
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Възможности за сътрудничество с чуждестранни агенции чрез споразумения и връзки, поддържани от правителството (ААЕ) 		<ul style="list-style-type: none"> ➤ ЮНЕСКО, ЕБВР и други членове на IFC с програми за образование и изграждане на капацитет
Търговци на дребно	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Запознаване с новия закон и правата и отговорностите ➤ Основни понятия на енергийната ефективност, ползи, които могат да бъдат извлечени ➤ Идеи за подобрения на енергийната ефективност при ниски разходи, с описание на международни и особено местни успешни проекти ➤ Достъп до правителствени програми за техническа и финансова помощ – например, инструкции за извършване на бърз оглед, или достъп до финансиране на проекти за големи жилищни обединения ➤ Наличие на подкрепа от ААЕ под формата на технически консултации или стандартни договори за КЕУ ➤ Наличие на списък на КЕУ и на специалисти по енергийна ефективност 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Средства за масова информация ➤ Заедно със сметката за изразходвана електрическа енергия ➤ Вестници, насочени към конкретен тип търговци на дребно ➤ Интернет-страница на АЕЕ ➤ Регионални центрове за енергийна ефективност (демонстрация на технологии, реклама) ➤ Чрез производители и дистрибутори на продукция 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Министерство на икономиката ➤ Министерство на финансите ➤ Общини ➤ Регионални центрове за енергийна ефективност ➤ Търговски асоциации/обединения ➤ Чуждестранни агенции за енергийна ефективност, притежаващи технически материали
Промислен сектор (вкл. строителство)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Запознаване с новия закон и правата и отговорностите ➤ Основни понятия на енергийната ефективност, ползи, които могат да бъдат извлечени ➤ Идеи за ЕЕ, специфични за отраслите (например, тези за селското стопанство ще бъдат много различни от тези за машинното производство) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Писма до ръководители на ГФЕ, ГОС и собственици на фирми ➤ Заедно със сметката за изразходвана електрическа енергия ➤ Интернет-страницата на ААЕ ➤ Панаири / изложби ➤ Чрез индустриални асоциации (напр. в 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Министерство на икономиката ➤ Отделните министерства за всеки промишлен отрасъл ➤ Регионални центрове за енергийна ефективност ➤ Чуждестранни агенции за енергийна ефективност, притежаващи технически материали

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Достъп до правителствени програми за техническа и финансова помощ ➤ Наличие на подкрепа от АЕЕ под формата на технически консултации и стандартни договори за КЕУ ➤ Наличие на списък на КЕУ и на специалисти по енергийна ефективност 	информационен бюлетин)	
Комунални услуги	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Въведение в новия закон ➤ Основни понятия на енергийната ефективност ➤ Ползи достъпни на комуналните компании за създаване на нови бизнеси 		

Група	Послания	Средство	Партньори
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Способност за използване на международен опит и помощ чрез ААЕ 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Писма до отделните компании ➤ Работни срещи и семинари 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Държавна комисия за енергийно регулиране ➤ Напр. международната общност
Общински и други обществени институции	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Въведение в новия закон ➤ Основни понятия на енергийната ефективност ➤ Възможности за осъществяване на ЕЕ в техните собствени съоръжения ➤ Наличие на програми и на материална, техническа и финансова подкрепа на равнище централно правителство ➤ Идеи как да се насърчава ЕЕ в техните области на отговорност 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Писма и информационни бюлетини до общини ➤ Работни срещи и семинари ➤ Интернет страница 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Министерство на регионалното развитие ➤ Съответното министерство за всяка обществена институция ➤ Регионални центрове за енергийна ефективност

От особена важност е правителството да поддържа доверието към него по време на кампанията за разясняване и реклама. Това доверие ще бъде подкрепено чрез:

Working Paper	014551-BUL-2602-47RA-I-0003	August 2003	
---------------	-----------------------------	-------------	--

Funded by:
Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium
SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

- Фокусиране върху предприеманите мерки и ползите за потребителите, вместо върху заслугите на правителството за новите мерки;
- Поддържане на съгласуваност на посланията в течение на няколко години – т.е., ангажимент към стратегията и политиката в течения на няколко години;
- Използване на всяка възможност за отбелязване на успешни проекти и маркиране на положителен опит. Отново, без да се подчертават усилията на правителството, но да се слага ударението върху действителните ползи;
- Включване на местни или международни експерти, създаване на възможност за преки контакти с потребителите.

13 ПОДКРЕПА НА ВЪЗМОЖНОСТИ И ЖЕЛАНИЕ ЗА ФИНАНСИРАНЕ ОТ ТРЕТИ СТРАНИ

Недостигът на инвестиции от трети страни в проекти за ЕЕ в частния сектор е сериозна пречка, възникваща от следните фактори:

- Слабото търсене очевидно означава малко възможности за инвестиции и икономии, но също така ограничава популярността на инвестициите за ЕЕ. Липсата на търсене се дължи на:
  - Липса на осведоменост сред потребителите относно проблемите на енергийната ефективност, както и на собствената им неефективност;
  - Липса на мотивация или на задължения от страна на потребителите да инвестират в подобряването на енергийната ефективност.
- Липса на финансиране за надеждни проекти
  - Финансовите институции, включително банки, заемни институции и частни инвеститори придават висока степен на риск на проектите за енергийна ефективност, по причини, че фирмите нямат предишен опит и малко възможности за гаранции, периодът на възвръщаемост при проекти за ЕЕ е прекалено дълъг, външни фактори оказват прекалено голямо влияние върху действието на проекта. Затова споменатите институции изискват извънредно високи лихвени проценти, които са непосилни за повечето предприятия за ЕЕ и проекти и, следователно, потискат развитието на сектора;
  - Местните експерти по ЕЕ не притежават финансовия и управленския капацитет, който би им позволил да създадат доверие, да представят печеливши бизнес предложения и да структурират сделките по финансиране на проектите по начин, вдъхващ доверие у финансистите, и оттам да снижат размера на задълженията.

За разрешаване на създадените проблеми, следователно, се препоръчва:

Working Paper	014551-BUL-2602-47RA-I-0003	August 2003	
---------------	-----------------------------	-------------	--

Funded by:
Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium
SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

- (1) Да се стимулира търсенето информиране на потребителите относно значението на енергийната ефективност, какви ползи тя носи на техните компании, как могат да контактуват с експерти по енергийна ефективност и какво съдържа типичният проект за енергийна ефективност. Търсенето може също така да бъде стимулирано чрез прилагането на новия закон, който изисква наблюдение на потреблението на енергия и предложения за повишаване на ефективността от страна на големите потребители;
- (2) Финансовите институции да бъдат окуражавани да участват в сектора. Отначало това ще изисква значително усилие, под формата на провеждане на семинари и обучение по финансиране на проекти и договориране на изпълнението. Това обучение и подпомагане на осведомеността трябва да бъде извършено от АЕЕ, която наскоро разработи такива материали и трябва да ги разпространи. Правителството може също така да предостави кредитни гаранции за да убеди финансистите в сигурността на предприятията за ЕЕ (компания или проекти). Очаква се с нарастването на броя на успешните и печеливши проекти финансистите да открият възможностите за независимо инвестиране.
- (3) Предоставяне на обучение по финансово корпоративно и проектно управление, договориране на изпълнението и по други не-технически проблеми за експерти по енергийна ефективност, предлагащи услуги от KEY тип. това ще увеличи общото доверие към професионалистите в областта на енергийната ефективност.

За постигане на горните цели се препоръчват следните действия:

- (1) Да се разработват програми за осведоменост, както се препоръчва в разделите относно образование и популяризация, като се фокусира върху по-големите потребители и печелившите бизнеси, които имат финансова възможност за инвестиции, и се подчертаят значителната възвръщаемост, която може да се постигне при инвестиране за ЕЕ. Тази дейност ще бъде извършвана от АЕЕ, предвид нейната отговорност за насърчаване на енергийната ефективност и наличните технически експертни познания.
- (2) АЕЕ трябва да разработи проекти за ЕЕ стандартни форми за финансиране на проекти, описващи типичното договориране и изпълнение на проекти за ЕЕ, както и да разпространи своя списък на регистрирани KEY, с които потребителите могат да се свържат.
- (3) Прилагане на клаузите на закона, поддържащи задължителни мерки за енергийни огледи и намаляване на потреблението. Както е отбелязано в законовата част на настоящия документ, това налага съществуването на мрежа от доверени енергийни одитори, отчитащи се пред АЕЕ. На свой ред, АЕЕ подрежда по приоритет потребителите-нарушители в

съответствие със способността за финансиране на подобряване на ЕЕ, степента на неефективност или потенциала за подобрене. Заплахата от наказания трябва да бъде допълнена с мерки (1) и (2) по-горе.

- (4) ААЕ следва да разработи образователни и маркетингови материали предназначени за финансови институции, които описват, например: основни принципи и създаване на стойност чрез инвестиции за енергийна ефективност, изисквания към финансиращите институции и възможна възвръщаемост, типичен процес и развитие на проекти за енергийна ефективност, типични договорни условия за изпълнение, списък на привличащи вниманието проекти, нуждаещи се от финансиране, достъпност на други ресурси за заинтересованите страни.
- (5) Агенцията за международно развитие на САЩ доказва ефективността на кредитните гаранции чрез насърчаване на ОББ да участва в редица проекти за ЕЕ. Очаква се предложението на Световната банка за Глобален екологичен фонд в България също да доведе до предоставяне на кредитни гаранции като част от нейната цел да стимулира инвестиции за ЕЕ от страна на частния сектор; много подходящо би било българското правителство да подкрепи тази инициатива. Въпреки че възможността на правителството да финансира подобен фонд е ограничена, такова действие ще бъде разглеждано като много положителен сигнал за подкрепа на сектора и поради това се препоръчва силно.

<i>Обобщено представяне на дейностите по финансиране</i>						
Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Цел/ Обосновка	Водещ	Подкрепа
87	Насърчаване на финансиране от трети страни	Насърчаване на дейности по механизмите от протокола от Киото	Проучване и разпространение на информация в интернет-страницата на ААЕ относно възможностите, предлагани от МБВР и от страни от ЕС	Повишаване на осведомеността за наличие на финансиране и насърчаване на разработването на проекти	ААЕ	
88		Стимулиране на търсенето на финансиране	Насърчаване на обществени и частни предприятия за разработване на бизнес планове за проекти за ЕЕ. Това ще включва: повишаване на авторитета на ЕЕ сред потребителите и насочването им към значителни възможности относно ЕЕ.		ААЕ	Министерство на икономиката, Министерство на финансите, чужди експерти, Регионални центрове за енергийна ефективност
89			Предоставяне на помощ/		АЕЕ	Министерство на

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

Funded by:
 Canadian International Development Agency

Agence canadienne de développement international

SEETEC Consortium
 SNC-Lavalin Inc., in association with
 Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

			обучение при изготвянето на бизнес планове. това може да включва обща техническа подкрепа, умения за изготвяне на бизнес планове, основни понятия и принципи при финансирането на проекти			икономиката, Министерство на финансите, чужди експерти, НПО
90			Създаване на интернет-страница с каталог на всички проекти, изискващи финансиране, действаща като разпределителен пункт между предстоящи проекти и потенциални финансиращи страни		AEE	Чужди експерти
91			Прилагане на закона, изискващ задължителни енергийни огледи и планове за повишаване на енергийната ефективност "при големи потребители на енергия"		AEE	
92		Насърчаване на финансовите институции да се доверяват на и да участват в сектора ЕЕ	Изграждане на доверие чрез организиране на семинари за финансови институции. Ще се разглеждат основни финансови понятия при проекти за ЕЕ, вкл. реализиране и измерване на икономии; значителния потенциал, съществуващ в България; вероятна норма на възвръщаемост; типични финансиращи структури		AEE	Министерство на икономиката, Министерство на финансите, чужди експерти
93			Насърчаване на тяхното участие в разпределителните пунктове, споменати по-горе		AEE	Чужди експерти

Обобщено представяне на дейностите по финансиране (продължение)

Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Цел/ Обосновка	Водещ	Подкрепа
94			Предоставяне на кредитни гаранции при проекти за обществени институции		AEE	Министерство на икономиката, Министерство на финансите,

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

Funded by:
 Canadian International Development Agency

Agence canadienne de
 développement international

SEETEC Consortium
 SNC-Lavalin Inc., in association with
 Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

						чужди експерти
95			Подкрепа въвеждането и създаването на местни фондове за ЕЕ. Например, план на Световната банка за ГЕФ в България		АЕЕ	Министерство на икономиката, Министерство на финансите

14 ПОДОБРЯВАНЕ НА НАБЛЮДЕНИЕТО И ОЦЕНЯВАНЕТО

Както е указано в проектозакона, АЕЕ е упълномощена да наблюдава развитието на ЕЕ в България при използването на адекватни показатели. Препоръчва се следното, в низходящ ред на приоритет:

- Национален енергиен интензитет – широко възприета мярка на общата производителност на дадена страна при използване на енергията. Дефинирана като количеството изразходвана първична енергия за единица произведен БВП.
- Разпределена енергийна интензивност – стойността на енергийната ефективност може да бъде уточнена чрез фокусиране върху изразходваната електрическа енергия и чрез разглеждане на конкретни енергоемки производства – металургия, добивна и химическа промишлености. Това предоставя по-подробен оценка на развитието на отделните индустрии.
- Специфично потребление – очевидно, количеството електрическа енергия изразходвана от всяка категория потребители (жилища, търговия, промишленост) трябва да бъде наблюдавано и приведено към фактори като демографски ръст и развитие на бизнеса.
- Пазарни данни – наличните данни трябва да бъдат използвани за наблюдение на влиянието на пазарни фактори, като ценова еластичност. Трябва също да бъде наблюдаван напредъка на новата промишленост, свързана с енергийната ефективност – например, брой на стартираните проекти, размер на инвестираните суми, приходи и рентабилност на **KEY**, брой на хората, заети в отрасъла, принос към БВП. Необходимите данни ще бъдат набирани от задължителната регистрация, изисквана от закона, от Министерството на финансите и на доброволна основа.
- Икономически и конкурентни характеристики – за максимална ползност на показателите, информацията трябва да бъде извлечена по начин, понятен за потребителите. Предлага се базата данни на АЕЕ да бъде обогатена с информация от електроразпределителните компании, Министерството на финансите и от отраслови организации. По този начин, специфичното потребление на отделни компании в даден отрасъл може да бъде показано като крива на разпределение и сравнено с други. Правителството може тогава да реши да

фокусира вниманието си върху изоставащите, или чрез подпомагане, или чрез налагане на повишаване на ЕЕ, както е предвидено в закона. Споделянето на данни между компаниите ще им позволи да сравняват постиженията си с тези на конкуренцията. Специфичното потребление в всеки отрасъл в България може също да бъде сравнен с еталонни данни от съседни страни или с най-добрите постижения, за да бъдат определени най-големите пропуски във функционирането, на които се налага да бъде обърнато внимание.

- Напредък и успех на икономически и социални програми – например, като част от Инициативата по етикетиране, би било полезно правителството да измери склонността на потребителите да закупуват по ефективни уреди. Като част от Образователните инициативи, АЕЕ и МОН трябва да наблюдават степента и задълбочеността на разгръщане на образователните програми относно ЕЕ.
- Качествените изследвания на потребителите са по-скъпи, но са добър начин за измерване на истинското влияние на кампаниите за популяризиране. Такива изследвания е необходимо да бъдат извършвани само на всеки три-четири години.

Разходите по събирането и обработването на данните могат да бъдат намалени посредством споделяне на данните между обществените институции, за предпочитане в електронен вид, както и чрез създаването от АЕЕ на интернет-базирани инструменти за представяне на информация от участващи потребители.

Важно е показателите да бъдат наблюдавани отблизо в течение на няколко години, с цел установяване на действителен напредък в подобряването на положението на България, както и обърщане на внимание на лошо функциониране, ако и когато такива са наблюдавани. Необходимо е обаче наличието на експертни и конкретни познания на местните условия за да е сигурно че данните няма да бъдат изкривени от фактори, независещи от предлаганите мерки (например, демографски ръст и промени в доходите).

В светлината на желанието на страната за присъединяване към ЕС, показателите трябва да бъдат сравнявани със съответни такива от други европейски бази данни от показатели, като **МИПУИ (Research и Thermie)**, Icarus и ODYSSEE (SAVE). Това упражнение на наблюдение и проследяване попада в рамките на отговорностите на АЕЕ.

<i>Обобщено представяне на дейностите по наблюдение и оценяване</i>					
Индекс	Тема	Инициатива	Следващи стъпки	Водещ	Подкрепа
96	Наблюдение и оценяване	Установяване на списък от измервани показатели	Възприемане на списък на проследявани показатели, в съответствие с общоприетата практика в ЕС (като част от настоящия	АЕЕ	Статистическо бюро, търговски и промишлени

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

 Funded by:
Canadian International
Development Agency

 Agence canadienne de
développement international

 SEETEC Consortium
SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

			доклад е предложен списък на показателите)		асоциации
97		Установяване на отговорностите за събиране и отчитане на данни	Разработване на споразумения с подходящи обществени институции, частни организации, НПО и други участници в пазара на електричество (например DisCos), с цел събиране на данни	AEE	Статистическо бюро, търговски и промишлени асоциации, съответни министерства, НПО, DisCos
98			Създаване на интернет-страница за представяне на данни в AEE	AEE	НПО
99			Ежегодно да се анализират данните и представяне на развитието на ЕЕ в страната. Сравняване с напредъка в други страни, с използване на информация от бази данни като МИПУИ и ODYSSEE.		
100			На всеки 3-4 години, извършване на качествено проучване сред потребителите, с цел измерване на осведомеността и на успеха на програмите за ЕЕ за промяна на схемите на поведение на потребителите.	AEE	НПО

15 ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДРУГИ ИНИЦИАТИВИ И ПРОГРАМИ НА ЕС

Участието на България в други международни или европейски мрежи за енергийна ефективност (например ОРЕТ – Организация за насърчване на енергийни технологии, EnR – Мрежа от национални енергийни агенции в Европа) е желателно и полезно. В интерес, обаче, на ефективността и минимизиране на разходите, такова участие трябва да се извършва при поставяне на ясни цели и в добре подбрани моменти от време.

Предвид на ранния етап на развитие на българската рамка за енергийна ефективност, настоящият приоритет за трябва да бъде не толкова България да влияе на международната сцена на енергийна ефективност, колкото да установи правилно функциониращ вътрешен сектор на ЕЕ. Поради това, препоръчва се участието на България да бъде най-напред насочено към получаване на максимална подкрепа и експертни знания от други страни и международни организации с цел създаване на базова рамка за енергийна ефективност. Участието в регионални мрежи (например RENEUR) трябва а се извършва в случаите, когато България би имала полза при установяването на своята рамка за ЕЕ чрез използване на експертните знания на съседните страни. Макар и да е желателно участието в други инициативи, целящи дефинирането на бъдещи регионални (например на ЕС) и глобални политики, то е вероятно с по-нисък приоритет предвид настоящия момент и състоянието на ЕЕ в страната.

Това първоначално участие трябва да бъде координирано централно от AEE, предвид нейната водеща роля в правителството по отношение на всички проблеми на ЕЕ, така че трябва да бъде осигурено и съответно защитено адекватно финансиране. Също така обаче, AEE трябва да носи отговорност за участието си в мрежи с особен обществен интерес; прегледът и одитът на

резултатите трябва да бъдат извършвани от препоръчвания Насочващ комитет за европейска интеграция.

В рамките на една или две години, със съзряването и набирането на скорост на местния сектор за ЕЕ, както и с общия икономически напредък, България ще се окаже в по-подходящо положение за участие в ориентирани към бъдещето и определящи политиките инициативи, програми и мрежи. След като е показала конкретни резултати и демонстрирала своя потенциал да бъде сериозен участник в регионалния и глобалния сектори на ЕЕ, страната би могла тогава да се окаже в положение, позволяващо ѝ да оказва по-голямо влияние.

16 ГРАФИК ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ

16.1 Краткосрочни действия

Имайки предвид инициативите, предлагани в настоящия доклад, действията, необходими в близкото бъдеще и в рамките на едногодишен период, включват:

- По отношение на процедурата
  - Приемане по принцип на валидността на предлаганите индивидуални инициативи (както са обобщени по-долу) и ангажиране на начални ресурси за съставяне на бизнес-планове, когато е необходимо да се оценяват необходимите разходи и ресурси;
  - В зависимост от приемането на инициативите, създаване на предлаганите Направляващи комисии за надзор над съответните инициативи и напредъка;
  - Потвърждаване и официално приемане на споразуменията за сътрудничество между необходимите обществени и частни институции;
  - Бързо идентифициране на местния недостиг от умения и ресурси за изпълнение и изискване на чуждестранни или частни експертни знания;

- Предполагайки че са възприети индивидуални инициативи с адекватно финансиране, необходимо е да се предприемат следните ключови дейности (за повече подробности се справете с съответните раздели на настоящия доклад):
  - Етикетиране – разработване на процес за изпитване и сертифициране на продукти; ако се извършва на място, екипиране и обучение на лаборатории за извършване на нови изпитателни процедури; разясняване на идеята за етикетиране сред производители и потребители;

  - Акредитация – приемане на законовия статут на програмата за акредитация (задължителна или доброволна); разработване на изисквания и процедура за действителна акредитационна процедура и контрол на програмата; разясняване на програмата сред потенциални експерти по ЕЕ, компании и потребители;

- Стандарти – създаване на работна група, отговорна за проследяване на стандартите в България; официалното възприемане на новите стандарти трябва да бъде последвано от тяхното разясняване сред потребители и производители, при специално фокусиране върху тяхната важност, необходимост и значение за програмите за сертификация и етикетирание.
- Образование – насърчаване на дискусии между местни и международни образователни институции от подобно равнище, за да се осигури съгласуваност и всеобхватност на програмите, при еднакво равнище на сложност и хармонизиране с международни стандарти; повишаване на авторитета на кариера в областта на ЕЕ сред учащи се и издигане на представите за обучение в областта на ЕЕ; насърчаване на частния бизнес да сътрудничи с образователни институции в създаването на привлекателен пазар на работни места в областта на ЕЕ.
- Финансиране – създаване на български фонд за енергийна ефективност; рационализиране на възприемането на международни фондове (напр. предложения от Световната банка ГЕФ);
- Наблюдение – приемане на ключовите показатели за използване в България; определяне на изискванията към и източниците на данни; установяване на механизми за сътрудничество за предоставяне на данните в надлежна форма; стартиране на събиране на данни с цел определяне на изходната линия на избраните показатели.
- Насърчаване на създаване на осведоменост относно ЕЕ след обществените институции чрез провеждане на вътрешни рекламни кампании и подпомагане на общините при идентифицирането на конкретни възможности за икономия на енергия. Както е описано в съответния раздел на доклада, това не само икономисва енергия, но също така привежда пример за следване от частния сектор.

16.2 Средносрочни действия

Средносрочната фаза се състои от действия, които основно представляват измерване на успеха на възприетите инициативи, осъвременяване на целите на инициативите, или операции по посрещане на нови предизвикателства, както и разработване на нови програми, основаващи се на зрял сектор на ЕЕ. Предлаганите мерки зависят от наличието на зрял сектор на ЕЕ и ще се предприемат една година след създаване на индивидуалните инициативи – реалистично, в рамките на две-три години:

Working Paper	014551-BUL-2602-47RA-I-0003	August 2003	
---------------	-----------------------------	-------------	--

Funded by:

Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium

SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

- Наблюдение на възприемането и изпълнението на програмата за етикетиране, определяне на степента на влияние върху избора на потребителите и производителите; контрол над програмата за избягване на измами (незаконно копиране на етикет); осъвременяване на качеството на етикета или мащаба на измерване, съгласно изискванията на ЕС;
- Извършване на качествено проучване сред потребителите с цел измерване на обществената осведоменост относно енергийната ефективност;
- Оценка на програмата за етикетиране относно повлияването на избора на потребителите – ако е успешна, обмисляне на разширяване на мащаба; в противен случай, идентифициране и решаване на проблемите;
- Развиване на програмата за етикетиране за включване на сгради и други уреди, освен тези, предписани от Европейската комисия;
- Осъвременяване и повишаване на стандартите с цел насърчаване на непрекъснати подобрения в страната, или за посрещане на международни изисквания;
- Разширяване на институционалните възможности по брой – създаване на повече Центрове за енергийна ефективност, въз основа на събрания опит по време на краткосрочните дейности;
- Обмисляне на консолидирането на Направляващите комисии в единен орган – в зависимост от зрелостта и степента на успех във областите на наблюдение на всяка Направляваща комисия;
- Задълбочаване на включването в регионални програми по ЕЕ, с използване на идеите и инициативите, възприети от съседните страни и установяване на споразумения за сътрудничество за постигане на икономии от мащаб (намаляване на разходите) и от обхват (установяване на програми, които са подходящи на регионално, но не и на национално равнище).

16.3 Дългосрочни действия

Предлаганите дългосрочни действия се състоят главно в поддържане и осъвременяване на възприетите мерки, и да се осигури хармоничността на организациите, националната стратегия и възприетите мерки с променящите се национални и международни цели. Предлага се също включването на частния сектор в повече дейности. Очаква се оправдаността на следните дейности,

Working Paper	014551-BUL-2602-47RA-I-0003	August 2003	
---------------	-----------------------------	-------------	--

след като рамката на ЕЕ, възприета от държавата е добре организирана и е натрупан достатъчен опит (в рамките на приблизително 3-4 години):

- Увеличаване на участието на България в регионални и международни дискусии относно ЕЕ и в етапа на определяне на политиката;
- Намаляване на правителственото участие в стимулирането на сектора на ЕЕ. Това може да бъде осъществено чрез премахването на всички държавни финансови стимули, ако секторът и икономически устойчив;
- Насърчаване на частния сектор за участие в текущи успешни програми. Например, предаване на управлението на местни програми за етикетиране на частна компания, наблюдавана от държавата;
- Създаване на саморегулиращ се сектор на ЕЕ, подобен на международния борд за финансов одит и счетоводство. При тази инициатива, специалистите в областта на ЕЕ ще определят своите кодекси на поведение, стандарти на функциониране, изисквания за обучение, и т.н, като ролята на държавата ще намалява.

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

Funded by:

Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium
SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

BAS – Bulgarian Accreditation Service

БСА-Българска служба за акредитиране

BSI – Bulgarian Standardization Institute

БИС-Български институт по стандартизация

CHP – Combined Heat and Power

Когенерация

CoM – Council of Ministers

МС-Министерски съвет

EACT – Executive Agency for Accreditation and Testing

ИААИ-Изпълнителна агенция за акредитация и изпитания

EBRD - European Bank for Reconstruction and Development

ЕБРР-Европейска банка за възстановяване и развитие

EnR- Network of National Energy Agencies in Europe

МНЕАЕ -Мрежа на националните енергийни агенции в Европа

EC – European Committee

ЕК-Европейски комитет

EE – Energy Efficiency

ЕЕ-Енергийна ефективност

BIBA – Bulgarian International Business Association

БАМБ-Българска асоциация за международен бизнес

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

Funded by:
Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium
SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

EEC – European Economic Community

ЕИО-Европейска икономическа общност

EMCS – Energy Management & Control Systems

СЕУК-Системи за енергийно управление и контрол

ESCO – Energy Service Company

КЕУ-Компания за енергийни услуги

EU – European Union

ЕС-Европейски съюз

FEDARENE – European Federation of Regional Energy

ЕФРЕ-Европейска федерация за регионална енергия

GEF – Global Environmental Facility

ГЕФ- Глобален екологичен фонд

CFO – Chief Financial Officer

ГФЕ-Главен финансов експерт

COO- Chief Operating Officer

ГОС-Главен оперативен служител

GDP – Gross Domestic Product

БВП- Брутен вътрешен продукт

IBRD – International Bank for Reconstruction and Development

ЕБВР-Международна банка за възстановяване и развитие

IFC – International Financing Corporation

МФК- Международна финансова корпорация

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

Funded by:

Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium
SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

ISO – International Office for Standards

МБС-Международно бюро по стандартите

KfW – Kreditanstalt für Wiederaufbau

КБВ-Кредитна банка за възстановяване

MEEN – Municipal Energy Efficiency Network

ОМЕЕ-Общинска мрежа за енергийна ефективност

MEER – Ministry of Energy and Energetic Resources

МЕЕР-Министерство на енергетиката и енергийните ресурси

MES – Ministry of Education and Science

МОН-Министерство на образованието и науката

MoEW – Ministry of Environment and Water

МЕВ-Министерство на екологията и водите

MURE – Methodologies et Usages pour la production et la gestion de Ressources numériques pour l'Education

МИПУИ-Методология и използване на продуктите и управление на образователните източници

NGO - Non-government Organization

НПО-Неправителствена организация

ОРЕТ – Organization for Promotion of Energy Technologies

ОНЕТ-Организация за насърчаване на енергийните технологии

RES - Renewable Energy Resources

ВЕИ-Възстановяеми енергийни източници

RUE – Rational Use of Energy

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

Funded by:

Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium
SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP

РИЕ-Рационално използване на енергия

SERC – State Energy Regulatory Commission

ДКЕР-Държавна комисия за енергийна регулация

SMEs – Small-to-Medium Enterprises

МСП-Малки и средни предприятия

WB- World Bank

СБ-Световна банка

Working Paper

014551-BUL-2602-47RA-I-0003

August 2003

Funded by:

Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

SEETEC Consortium
SNC-Lavalin Inc., in association with
Manitoba Hydro, SECOR Conseil Inc., Power Budd LLP